پایش امنیت سرمایه‌گذاری
به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری
۷. تابستان ۱۳۹۸

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۶۹۲۶
اسفندماه ۱۳۹۸

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر مطالعات اقتصادی

به نام خدا

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی ۱
تحلیلی مختصر از شرایط روز در فصل تابستان ۱۳۹۸ ..... ۳
مقدمه ۵
الف) بیان مسئله ۵
ب) اهداف این پژوهش ۶
ج) ضرورت و اهمیت سنجش امنیت سرمایه‌گذاری ۷
د) سابقه سنجش محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌ها ۸
هـ) تعریف عملیاتی اصطلاح‌ها ۸
۱. روش‌شناسی ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری ۹
۱-۱. نماگرها و مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری ۹
۱-۲. پرسشنامه و مقررات پیمایش ۱۱
۱-۳. جامعه و انتخاب نمونه ۱۳
۱-۴. نرمال‌سازی و ترکیب داده‌های آماری ۱۶
۲. نتایج پژوهش براساس مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری ۱۷
۲-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۱۷ مؤلفه آماری (داده‌های آماری ـ HD) ۱۷
۲-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۲۱ مؤلفه پیمایشی ۲۵
۲-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک استان‌ها ۲۷
۲-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک حوزه‌های کاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی ۲۹
۲-۵. ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک هر حوزه کاری ۳۱
۲-۶. ارزیابی ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک فعالان اقتصادی استان‌ها ۳۳
۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری ۳۵
۳-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «عملکرد دولت» ۳۷
۳-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» ۳۸
۳-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری» ۳۹
۳-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» ۴۰
۳-۵. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان» ۴۱
۳-۶. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» ۴۲
۳-۷. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» ۴۳
۴. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها ۴۴
نتیجه‌گیری و پیشنهادها ۴۷
منابع و مآخذ ۵۱

پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۷. تابستان ۱۳۹۸

خلاصه مدیریتی

گزارش حاضر، هفتمین سنجش فصلی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران است. در این گزارش، با استفاده از آمارهای رسمی منتشر شده کنونی و در دسترس و نیز مشارکت فعالان اقتصادی از همه استان‌های کشور، وضعیت مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۳۹۸ استخراج و به تفکیک استان‌ها، مؤلفه‌ها و حوزه‌های کسب‌وکار ارائه شده است.

شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در تابستان ۱۳۹۸ کمیّت ۶/۰۷ از ۱۰ (۱۰ بدترین حالت) ارزیابی شده است. مقدار عددی این شاخص در مطالعه بهار ۱۳۹۸،[۱] ۶/۰۷ محاسبه شده بود که نشان می‌دهد شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ نسبت به فصل قبل از آن تغییری نداشته است. به‌عبارت دقیق‌تر، وضعیت کلی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ نسبت به فصل قبل از آن از منظر فعالان کسب‌وکار مشارکت‌کننده در این مطالعه، درمجموع تغییر خاصی نکرده است.

بررسی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از فصل پاییز ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۴۳ و فصل زمستان ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۱۸ و فصل بهار ۱۳۹۸ با کمیّت ۶/۰۷ و فصل تابستان ۱۳۹۸ نیز با کمیّت ۶/۰۷ نشان‌دهنده مناسب‌تر شدن وضعیت نسبی این شاخص طی سه فصل گذشته است و بی‌ثباتی‌های سال ۱۳۹۷ به‌تدریج در شاخص امنیت سرمایه‌گذاری ایران کم‌رنگ می‌شود. عواملی چون ثبات در بازار ارز، روند کاهشی نرخ تورم، ثبات نسبی قیمت مواد اولیه، تخلیه بار روانی و تاحدودی اقتصادی تحریم‌های خارجی، انجام برخی اقدامات مؤثر در قوه قضائیه، به‌روزرسانی اطلاعات آماری دریافت شده از نهادهای مرتبط در پایش بهار و تابستان ۱۳۹۸، افزایش دامنه مشارکت‌کنندگان در ارزیابی تابستان ۱۳۹۸ و سایر عوامل قابل تحلیل را می‌توان دلیل بهبود نسبی وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری تا بهار ۱۳۹۸ و تثبیت و عدم تغییر آن در تابستان ۱۳۹۸ دانست.

براساس ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش، در تابستان ۱۳۹۸ سه مؤلفه زیر به‌عنوان **نامناسب‌ترین** مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی شده‌اند:

---

۱. سیدامیر سیاح و ایمان تهرانی، «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۵) زمستان ۱۳۹۷ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۶۱۹، مهرماه ۱۳۹۸.

۱. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده (۸/۳۵)

۲. اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی (۸/۲۱)

۳. عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده (۸/۱۰)

مناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها) طی تابستان ۱۳۹۸ نیز عبارتند از:

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات) (۴/۰۱)

۲. رواج توزیع کالای قاچاق (۴/۵۹)

۳. استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی (۴/۷۰)

نامناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در پیمایش تابستان ۱۳۹۸، مشابه بهار ۱۳۹۸ بوده است. همچنین رتبه اول و دوم **مناسب‌ترین** مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها) در تابستان ۱۳۹۸ مشابه ارزیابی بهار ۱۳۹۸ بوده و رتبه سوم در پایش قبل مشترکاً مربوط به دو مؤلفه استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی و مؤلفه میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی (با ارزیابی یکسان (۴/۵۰)) است.

نامناسب‌ترین مؤلفه برای امنیت سرمایه‌گذاری که فعالان اقتصادی را بیش از همه آزار می‌دهد همچون فصول پیشین، عمل نکردن مسئولان ملی و استانی به وعده‌های مختلف خود ازجمله وعده‌های اقتصادی است. علاوه‌بر این فعالان اقتصادی مشکل فساد به شکل اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات دولتی را در رتبه دوم از عوامل ایجادکننده فضای ناامن برای سرمایه‌گذاری شناسایی کردند. به‌عبارت دیگر بنگاه‌های اقتصادی طی فصول اخیر، نارضایتی و ابراز شکایت خود نسبت به عوامل اصلی هزینه‌زا و مختل‌کننده سرمایه‌گذاری و تولید را بیان کردند و انتظار می‌رود به این دو مورد مهم که عمدتاً در حیطه عملکرد قوه مجریه قرار دارد، توجه بایسته و شایسته صورت بگیرد.

این گزارش با استفاده از دو مجموعه داده‌های پیمایشی و آماری و شاخص کلی (ترکیب دو مجموعه داده پیمایشی و آماری)، تهیه شده است. براساس یافته‌های داده‌های پیمایشی در تابستان ۱۳۹۸، فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش از گیلان، همدان و سیستان‌وبلوچستان، نامناسب‌ترین ارزیابی و از استان‌های خراسان شمالی، قم و بوشهر مناسب‌ترین ارزیابی را از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری ارائه کرده‌اند.

اما پس از تلفیق داده‌های آماری و یافته‌های پیمایشی در این پژوهش، استان‌های گیلان، تهران و کردستان نامناسب‌ترین و استان‌های قم، خراسان شمالی و خراسان جنوبی مناسب‌ترین وضعیت را از نظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری نسبت به سایر استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸ کسب کرده‌اند. ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۳۹۸ نشان داده بود در فصل بهار ۱۳۹۸ به‌ترتیب سه استان ایلام، خراسان جنوبی و قم جزء مناسب‌ترین‌ها بودند و سه استان تهران، گیلان و کهگیلویه و بویراحمد به‌ترتیب جزء نامناسب‌ترین استان‌ها ارزیابی شده بودند.

این احتمال وجود دارد که بخشی از نتایج، حاکی از فاصله میان ذهنیت فعالان اقتصادی (پیمایش) با داده‌های آماری اقتصاد ایران نیز باشد. انتظار می‌رود بخشی از این فاصله با افزایش تدریجی در حجم نمونه‌های قابل قبول پیمایش به حداقل قابل تعمیم (حدود ۱۱۴۷۰ مورد) کاهش یابد.[۱]

براساس نتایج این مطالعه، در تابستان ۱۳۹۸، از بین ۹ حوزه فعالیت اقتصادی، فعالان اقتصادی در حوزه معدن (بجز نفت و گاز)، مناسب‌ترین ارزیابی و فعالان اقتصادی در حوزه‌های ارتباطات و توزیع (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی)، نامناسب‌ترین ارزیابی را از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری ارائه کرده‌اند.

انتظار می‌رود با تداوم تهیه و انتشار گزارش‌های فصلی امنیت سرمایه‌گذاری، توجه و حساسیت عموم مسئولان کشور به این عامل کلیدی سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی ـ اما مغفول مانده ـ در سیاستگذاری اقتصاد ایران بیشتر جلب شود و این مجموعه گزارش‌های فصلی، به ترویج گفتمان امنیت سرمایه‌گذاری، قانونگذاری بهتر، رعایت قانون، احترام بیشتر به حقوق مالکیت و نیز بهبود عینی و واقعی امنیت اقتصادی و فضای سرمایه‌گذاری در ایران کمک کند. علاوه‌بر اینها، امید است با انجام مستمر این ارزیابی و انتشار نتایج آن، مسئولان اجرایی کشوری و استانی در قبال فعالان اقتصادی، متعهدتر و مسئولیت‌پذیرتر شده و قوای مقننه و قضائیه نیز در ایجاد بستر امن و رقابتی برای سرمایه‌گذاری و تولید در ایران بیشتر و مؤثرتر بکوشند.

تحلیلی مختصر از متغیرهای اقتصادی منتهی به تابستان ۱۳۹۸

می‌توان وضعیت کلی اقتصاد ایران را در چند سرفصل کلی و به‌صورت مختصر این‌گونه بیان کرد:[۲]

ـ رشد اقتصادی: آخرین شواهد از عملکرد اقتصاد در ۶ ماه اول سال ۱۳۹۸ و روندهای قابل تحلیل تا پایان سال، حاکی از رشد اقتصادی بدون نفت ۱/۸ درصد، رشد کشاورزی ۵/۵ درصد، رشد صنعت ۱/۵ درصد، رشد آب، برق و گاز ۱۰ درصد، رشد بخش ساختمان ۱۴/۵ درصد و رشد بخش خدمات ۱/۵- درصد برآورد می‌شود. درمجموع می‌توان گفت هرچند نرخ رشد سال ۱۳۹۸ کمتر از سال گذشته پیش‌بینی می‌شود، اما وضعیت بخش غیرنفتی اقتصاد ایران به‌مراتب بهتر از سال گذشته برآورد می‌شود و علت اصلی نرخ رشد منفی در سال ۱۳۹۸، رشد منفی قابل توجه بخش نفت است. ضمن اینکه با تخلیه کامل اثر تحریم بر بخش نفت در سال ۱۳۹۸ به‌نظر می‌رسد رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۹ از دامنه رشد منفی خارج شود.

---

۱. براساس تحقیق مادر و روش‌شناسی تهیه این گزارش (گزارش ۱۵۸۵۲ مرکز پژوهش‌های مجلس)، براي ۳۱ استان کشور و هر استان بالغ بر ۳۷۰ نمونه پیمایشي پرسشنامه قابل قبول نیاز است تا نمونه‌ها به حدنصاب تعیین شده براي تعمیم نتایج نمونه‌ها به کل جامعه آماري برسد. وضعیت جامعه و نمونه مورد بررسي به تفکیك استان در جدول ۱ ارائه شده است.
۲. مرکز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي، بررسي لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ ۳۹. تصویر اقتصاد ایران در آستانه تصویب لایحه بودجه، دفتر مطالعات اقتصادي، شماره مسلسل: ۱۶۸۲۳، دي‌ماه ۱۳۹۸.

ـ **اشتغال و بیکاری:** براساس اعلام مرکز آمار ایران در تابستان سال ۱۳۹۸ حدود ۸۵۰ هزار نفر بر تعداد شاغلین کشور افزوده شده است. همچنین نرخ بیکاری کشور در فصول بهار و تابستان سال ۱۳۹۸ روندی کاهنده داشته و به‌ترتیب به ۱۰/۸ و ۱۰/۵ درصد رسیده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد بخشی از این کاهش نرخ به‌دلیل افزایش قابل توجه جمعیت غیرفعال می‌باشد. ضمن اینکه نرخ بالای بیکاری جوانان و فارغ‌التحصیلان در کنار عدم توازن منطقه‌ای بیکاری سبب شده است وضعیت کشور در این شاخص تاحدودی نگران‌کننده شود.

ـ **محیط کسب‌وکار:** در ارزیابی فعالان اقتصادی محیط مالی نامناسب بزرگ‌ترین مشکل در محیط کسب‌وکار اقتصاد کشور محسوب می‌شود و چنانچه در نظام تأمین مالی اصلاحات فراگیر و عمیقی صورت نگیرد، این وضع ادامه خواهد داشت. ضمناً این بررسی‌ها نشان می‌دهد مشکل اصلی اداره بنگاه در ایران نه زیرساخت‌هایی نظیر جاده، برق و بندر، بلکه جنبه‌های نرم‌افزاری تولید و سرمایه‌گذاری است؛ یعنی عواملی نظیر ثبات اقتصاد کلان، شفافیت و پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد، فقدان فساد و تضمین همه‌جانبه حقوق مالکیت؛ مؤلفه‌هایی که از مجموعه آنها به‌عنوان «امنیت سرمایه‌گذاری» یاد می‌شود.

ـ **تورم:** روند فزاینده نرخ تورم در سال ۱۳۹۷ و نیمه اول سال ۱۳۹۸ سبب شد نرخ تورم در شهریورماه به حدود ۴۳ درصد برسد. براساس برآوردهای مرکز پژوهش‌های مجلس با وجود افزایش قیمت بنزین در انتهای آبان‌ماه و نوسانات نرخ ارز در روزهای پایانی پاییز، نرخ تورم میانگین سال در پایان سال ۱۳۹۸، ۳۵ درصد برآورد می‌شود و در صورت تداوم وضعیت موجود نرخ تورم سال ۱۳۹۹ نیز بین ۲۰ تا ۲۵ درصد پیش بینی می‌شود. با این حال باید توجه داشت در صورتی که دولت تدبیر لازم را برای تأمین کسری بودجه از طریق کاهش مخارج و افزایش پایه مالیاتی نیندیشد، پولی شدن کسری بودجه سال ۱۳۹۹ می‌تواند منجر به افزایش مجدد نرخ تورم در سال ۱۳۹۹ شود.

محدودیت‌ها بر صادرات نفت باعث شد اقتصاد ایران بالاجبار به سمت متنوع‌سازی و گسترش فعالیت‌های غیرنفتی سوق پیدا کند. این را باید یک نوع حالت عکس «بیماری هلندی» دانست. بیماری هلندی که با تقویت پول ملی در برابر سایر ارزها اتفاق می‌افتد باعث تخریب و تضعیف بخش‌های صنعت و کشاورزی می‌شود، اما اینک به‌واسطه تقویت سایر ارزها در برابر ریال بخش‌های یادشده رشد پیدا کردند. با این حال باید توجه داشت که اگر امنیت سرمایه‌گذاری بهبود محسوسی پیدا نکند و نرخ رشد سرمایه‌گذاری به ارقام بالایی نرسد و زمینه برای دسترسی به فناوری‌ها فراهم نشود چنین رونقی موقتی خواهد بود. بنابراین تشخیص سیاست مناسب اقتصادی با توجه به وضعیت اقتصاد ایران، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

مقدمه

نظریه‌پردازان رشد و توسعه اقتصادی عمده‌ترین متغیرهای تأثیرگذار بر سرمایه‌گذاری را مشخص کرده‌اند که اغلب آنها در ایجاد محیط امن و باثبات خلاصه می‌شود. نوسان بسیار شدید سرمایه‌گذاری در ایران معاصر، میزان پایین سرمایه‌گذاری بخش خصوصی طی دهه‌های اخیر و فرار سرمایه‌های مادی و انسانی به خارج از کشور و غیرمولد ماندن بخشی از سرمایه‌ها نشان می‌دهد در عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری در کشور احتمالاً اختلال‌هایی وجود دارد.[۱]

گزارش حاضر نتیجه چند سال فعالیت پژوهشی گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با همکاری منتخبی از اساتید مطرح و صاحبنظران در موضوع امنیت سرمایه‌گذاری است.[۲] این گزارش، با روش‌های پیمایشی و آماری، نماگرها و مؤلفه‌های مؤثر در سرمایه‌گذاری در استان‌ها و بخش‌های اقتصادی ایران را ارزیابی کرده و با تلفیق آنها به روش علمی، «شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران» مربوط به فصل تابستان ۱۳۹۸ را ارائه داده‌اند. این هفتمین گزارش از سلسله‌مطالعات فصلی بوده و طبق برنامه‌ریزی انجام شده، این مطالعات به‌صورت منظم و فصلی ادامه خواهد یافت.

الف) بیان مسئله

براساس «قانون مدنی»، مصوب ۱۳۰۷ شمسی هر شهروند ایرانی در صورتی که مال یا دارایی‌اش مورد تجاوز دیگری قرار گیرد، می‌تواند با مراجعه به کلانتری و دستگاه قضایی، با کمک و حمایت حکومت، مال خود را بازپس گیرد و خسارت خود را جبران کند. از آن زمان تاکنون، گویی مسئولان کشور چنین فرض کرده‌اند که امنیت سرمایه‌گذاری مردم ایران توسط قانون مدنی و نهادهای تأسیس شده برای اجرای آن (دادسراها، دادگاه‌ها و نیروی انتظامی فعلی)، تأمین است و اگر اموال یکی از فعالان اقتصادی ایرانی مورد تعدی قرار گیرد، او می‌تواند با مراجعه به پاسگاه و دادگاه، به‌راحتی حق خود را وصول کند. اما مشاهدات عینی و شواهد موجود نشان می‌دهد در فرایند مطالبه این حق، پیچیدگی‌هایی وجود دارد که فرض مورد اشاره را با چالش‌هایی جدی مواجه می‌کند.

---

۱. محمدحسين حسين‌زاده بحريني و سيدسعيد ملك‌الساداتي، «موانع نهادي سرمايه‌گذاري و كسب‌وكار در ايران»، پژوهشنامه بازرگاني، تابستان ۱۳۹۰، دوره ۱۵، ش ۵۹، ص ۲۷.

۲. گزارش ارزيابي پيش رو، حاصل انجام پژوهشي با اين مشخصات است: سيدامير سياح و ديگران، «سنجش امنيت سرمايه‌گذاري در ايران: چارچوب مفهومي، روش، شاخص و نماگرها (ويرايش اول)»، مركز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي، دفتر مطالعات اقتصادي، شماره مسلسل ۱۵۸۵۲، ارديبهشت‌ماه ۱۳۹۷؛

برخي از صاحبنظراني كه در طول اين مدت در تدوين مؤلفه‌ها و نماگرهاي اين گزارش همكاري كرده‌اند عبارتند از: آقايان محمود احمدپور دارياني، علي اسداللهي، مرتضي ايماني‌راد، محمد بحرينيان، لطفعلي بخشي، حميد پاداش، ابوالفضل پاسباني‌صومعه، سيدبهزاد پورسيد، جمشيد تقسيمي، سيدرضا حجازي، محمدحسين حسين‌زاده بحريني، سيد محمدرضا حسيني، آرمان خالقي، سيداحسان خاندوزي، سيدضياءالدين خرمشاهي، محمد خطيبي، جعفر خيرخواهان، محسن رناني، رضا زعفريان، بهروز زمردپوش، حسن سبحاني، سيدياسر سبحاني‌فر، علي شمس اردكاني، رحيم فرضي‌پور، سعيد قاسمي‌زاده‌تمر، نوروز كهزادي، سيدجعفر مرعشي، هادي مظاهري، مينا مهرنوش، حسين نقره‌كار شيرازي و سالار معيني كرمانشاهي.

شواهد و قرائن نشان می‌دهد «حقوق مالکیت» به‌معنای کلی «حق شهروندان برای بهره‌مندی انحصاری از منافع کار یا کالاها و خدماتی که آنها را با روش‌های قانونی یا هنجاری تصرف کرده‌اند»، در کشور ما از طرف سایر مردم و حتی حکومت به حد کافی تضمین شده نیست و دارایی‌های فیزیکی و فکری شهروندان ایرانی، توسط دیگر شهروندان و نیز حکومت مورد تعدی قرار می‌گیرد بدون اینکه امکان استیفای مؤثر، کم‌هزینه و سریع حق مورد تعدی وجود داشته باشد. هرچند تعدی به مالکیت عمومی و دولتی، ممکن است توسط سایر شهروندان نیز واقع شود، مانند موقوفه‌خواری، جنگل‌خواری، ساحل‌خواری و کوه‌خواری.

برخی مصادیق مشاهده شده تعدی به «امنیت سرمایه‌گذاری» که در سال‌های اخیر مرتباً به‌عنوان شکایت و مطالبه ازسوی فعالان اقتصادی به نمایندگان و نیز مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ارسال می‌شود، عبارتند از:

ـ عدم تعهد به اجرای قراردادهای کسب‌وکار از طرف دستگاه‌های اجرایی و دیگر شهروندان نظیر پرداخت وجه چک یا تحویل مورد اجاره در موعد مقرر، اجرای تعهدات خدمات پس از فروش و...،

ـ فرایند بسیار طولانی، پیچیده، وقت‌گیر و پُرهزینه کشف و دادرسی و پیگیری حقوق مورد تعدی،

ـ بی‌تعهدی مسئولان به اجرای وعده‌های داده شده در قوانین، برنامه‌های انتخابی، سخنرانی‌ها و...،

ـ غیرقابل پیش‌بینی بودن تغییرات قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی، نظیر تعرفه‌های تجاری و...،

ـ بی‌ثباتی متغیرهای اصلی اقتصاد کلان نظیر نرخ ارز، تورم، نرخ سود بانکی،

ـ وجود زمینه‌های فساد در روابط مأموران حکومت و فعالان اقتصادی،

ـ دخالت‌های قانونی و غیرقانونی مأموران حکومتی در اداره بنگاه‌ها،

ـ قابل تفسیر بودن قوانین و مقررات و دقیق نبودن حقوق فعالان اقتصادی و نحوه و هزینه استیفای آنها.

به‌عبارتی مسئله این تحقیق عبارت است از: معرفی مؤلفه‌ها و روشی برای سنجش مستمر «امنیت سرمایه‌گذاری» در استان‌ها و کسب‌وکارهای سراسر کشور جمهوری اسلامی ایران و ارائه نتایج مستمر آن به تفکیک استانی و بخشی (بخش اقتصادی نظیر کشاورزی، صنعت، فناوری نوین و...).

ب) اهداف این پژوهش

هدف کلی از این طرح، شناخت وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری و ارائه توصیه‌های لازم با هدف بهبود امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در میان‌مدت و بلندمدت است. در این مطالعه خاص (تابستان ۱۳۹۸) برآورد مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک فعالان حوزه‌های اقتصادی به‌همراه جداول تفکیکی و رتبه‌بندی استان‌ها و حوزه‌ها از نظر هر مؤلفه و نماگر و برخی توصیه‌های کاربردی برای بهبود هر مؤلفه در تابستان ۱۳۹۸ ارائه می‌شود.

ج) ضرورت و اهمیت سنجش امنیت سرمایه‌گذاری

در فقدان گزارش‌های منظم و سنجش‌های مستمر از مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری، گروهی از مسئولان بدون کمترین منع عرفی و قانونی جدی به خود اجازه می‌دهند به تعهداتشان در قراردادهای منعقده با فعالان اقتصادی پایبند نباشند، وعده‌های بدون پشتوانه دهند، مقررات و رویه‌های اجرایی را به‌طور غافلگیرکننده‌ای تغییر دهند، مصوبه‌هایی با ضمانت اجرایی اندک تصویب کنند، در برابر مطالبات فراقانونی مأموران تحت امرشان از فعالان اقتصادی، واکنش جدی و بازدارنده نشان ندهند و در شفاف‌سازی و پاسخگویی به مطالبات فعالان اقتصادی تعلل کنند. هرچند امید است با انتشار چنین گزارش‌های منظم و سنجش‌های مستمر، با حساس کردن جامعه و فعالان اقتصادی نسبت به شاخص‌های امنیت سرمایه‌گذاری، توجه مسئولان امر نیز نسبت به کاستی‌ها و نقاط ضعف مطرح شده و روندهای موجود جلب شود تا بتوانند اصلاحات فرایندی و ساختاری مورد نیاز را با سرعت بیشتر و متناسب با اولویت‌های شناسایی شده، عملیاتی و کاربردی سازند.

برخی از اجزای امنیت سرمایه‌گذاری مانند «تضمین حقوق مالکیت» آنچنان اهمیت دارد که برخی از اقتصاددانان، آن را زیربنا و عامل اصلی رشد اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته می‌دانند؛ «حقوق مالکیت (جزئی از امنیت سرمایه‌گذاری) در فرایند موفقیت اقتصادی این کشورها آنقدر اهمیت دارد که صاحبنظران معتقدند آنها زمانی از مرز موفقیت عبور کردند که قوانین رسمی و گسترده مالکیت را تدوین و فرایند تبدیل مالکیت به سرمایه را آغاز کردند».[۱]

براساس آنچه گفته شد و با جلب توجه و ایجاد حساسیت در سیاستگذاران و تصمیم‌سازان اقتصاد کشور نسبت به موضوع «نرم‌افزارهای توسعه» و «سرمایه‌ها و زیرساخت‌های نامرئی توسعه» نظیر تضمین حقوق مالکیت فیزیکی، حاکمیّت قانون و امنیت سرمایه‌گذاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به این نتیجه رسید که علاوه‌بر «محیط کسب‌وکار»، لازم است توجه سیاستگذاران و تصمیم‌سازان اقتصاد ایران به موضوع «امنیت سرمایه‌گذاری» و «حقوق مالکیت و ضمانت‌های اجرایی آن» نیز جلب و متمرکز شود؛ موضوعی که شکایت‌ها و مطالبات فعالان اقتصادی نشان می‌دهد مسئله‌ای ریشه‌دار در میان تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران ایرانی است و توجه به آن و برقراری امنیت سرمایه‌گذاری می‌تواند «فضای سرمایه‌گذاری»[۲] را در ایران بهبود بخشد.

نخستین گام برای حل برخی از پیچیده‌ترین و لاینحل‌ترین مسائل یک جامعه کمّی کردن و به عدد تبدیل کردن آنهاست، چون هر چیزی که سنجیده و اندازه‌گیری نشود عایدی و نفعی هم نخواهد داشت. اندازه‌گیری ازجمله ابزارهای بسیار اثربخش برای تغییر اجتماعی است. برای مثال به‌تازگی دور

---

۱. هرناندو دسوتو، راز سرمایه: چرا سرمایه‌داري در غرب موفق مي‌شود و در جاهاي ديگر شكست مي‌خورد؟، ترجمه فريدون تفضلي، تهران، نشر ني، ۱۳۸٦، ص ۳۵.

۲. در ادبیات تخصصی، عبارت‌هاي «محیط کسب‌وکار» (Business Environment) و «فضای سرمایه‌گذاری» (Investment Climate) تقریباً به یک مفهوم اشاره دارند؛ با این تفاوت که فضای سرمایه‌گذاری (به مفهوم عوامل مؤثر بر تصمیم يك سرمایه‌گذار بالقوه براي سرمایه‌گذاري در يك منطقه) مربوط به قبل از تأسیس بنگاه و تصمیم کارآفرین برای شروع کار می‌شود، اما محیط کسب‌وکار (مجموعه عوامل مؤثر بر اداره و عملکرد بنگاه‌هاي یک منطقه یا حوزه کاری که تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند) به بعد از تأسیس بنگاه مربوط مي‌شود. در «قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار» (مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱٦) نیز «محیط کسب‌وکار» به همین ترتیب تعریف شده است: «... مجموعه عوامل مؤثر در اداره یا عملکرد بنگاه‌های تولیدی که خارج از کنترل مدیران آنها می‌باشند».

جدید ارزیابی دانش‌آموزان در مسابقات جهانی منتشر شد. کره جنوبی، سنگاپور و فنلاند به‌خاطر عملکرد قوی مورد تحسین جهانی قرار گرفتند. کشور سوئد در مقایسه با کاهش در رتبه‌بندی قبلی اینک به جایگاه بهتری دست یافته است و فیلیپین این هشدار را دریافت کرد که عملکردش غیرقابل قبول است.

شاخص‌ها از قدرت آگاهی‌بخشی و به آسانی فهم و درک شدن برخوردارند و بسیار مناسب برای اشتراک‌گذاری با رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی هستند. پژوهشگران مسائل اجتماعی و اقتصادی با در اختیار داشتن شاخص‌های گوناگون ازجمله شاخص امنیت سرمایه‌گذاری می‌توانند به اشتیاق و علاقه فزاینده مردم به دانستن بیشتر پاسخ مناسبی بدهند و نیز باعث پاسخگو کردن مقامات و مسئولان ملی و محلی بشوند.

د) سابقه سنجش محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌ها

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، از سال ۱۳۸۹ با تعریف و معرفی مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار، مطالعه فصلی محیط کسب‌وکار را در ایران آغاز کرد. این مجموعه مطالعات میدانی و مستمر از پاییز ۱۳۸۹ تحت عنوان «پایش محیط کسب‌وکار ایران»[1] منتشر می‌شد و پس از ۶ سال پیمایش و پژوهش مستمر در زمستان ۱۳۹۵ با انتشار ۲۶ گزارش فصلی، پایان یافت و براساس ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، ادامه آن پیمایش‌ها به اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران محول شد؛ که تاکنون توسط ایشان در فواصل زمانی خاص خود انتشار یافته است.

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای ۶ سال تدوین گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار این بود که نشان داد مشکل اصلی اداره بنگاه در ایران در مرحله کنونی از توسعه‌یافتگی کشور، نه زیرساخت‌هایی فیزیکی نظیر جاده، برق و بندر، بلکه جنبه‌های نرم‌افزاری تولید و سرمایه‌گذاری است؛ یعنی عواملی نظیر ثبات اقتصاد کلان، شفافیت و پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد، فقدان فساد و تضمین همه‌جانبه حقوق مالکیت[2] (سیاح، ۱۳۹۵: ۲۶-۲۷)؛ مؤلفه‌هایی که از مجموعه آنها به‌عنوان «امنیت سرمایه‌گذاری» یاد می‌شود.

به همین دلیل مرکز پژوهش‌های مجلس، ادامه تهیه گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار را به اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران سپرد و تهیه گزارش‌های فصلی حاضر را با هدف تحقیق دقیق در ابعاد و ماهیت امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در دستور کار قرار داد.

هـ) تعریف عملیاتی اصطلاح‌ها

ـ فعال اقتصادی: منظور از فعال اقتصادی در این پژوهش، همه اتباع ایران است که به سن ۱۸ سال رسیده‌اند و در یکی از حوزه‌های کاری از طریق قانونی یا بهنجار و عرف جامعه، به‌طور مستمر مشغول کسب درآمد هستند.

---

۱. تعداد تشکل‌هاي مشارکت‌کننده در فصول مختلف تغییر مي‌کرده است.
۲. سیدامیر سیاح، «آموزه‌هاي ۱۶ دوره ارزیابي فصلي محیط کسب‌وکار در ایران طي پاییز ۱۳۸۹ تا تابستان ۱۳۹۳»، مجلس و راهبرد، سال بیست‌وسوم، ش ۷۵، بهار ۱۳۹۵، ص ۳۷-۳۶.

ـ **حقوق مالکیت:** حق شهروندان برای بهره‌مندی انحصاری از منافع کار یا کالاها و خدماتی که آنها را با روش‌های قانونی تصرف کرده‌اند و از حق انتقال آن نیز برخوردار هستند.

ـ **امنیت سرمایه‌گذاری:** منظور از «امنیت سرمایه‌گذاری»، شرایطی است که در آن، متغیرهای اقتصاد کلان باثبات یا قابل پیش‌بینی باشد، حاکمیّت قانون برقرار باشد و اِعمال شود، قوانین و مقررات، تصمیم‌های مسئولان و رویه‌های اجرایی کشور، باثبات باشند و به‌طور سهل و مؤثری اجرا شوند و در صورت ضرورت داشتن تغییر در هریک از آنها، تغییرات قبلاً به اطلاع ذی‌نفعان برسد؛ همچنین اطلاعات مؤثر بر فعالیت‌های اقتصادی به‌طور شفاف و برابر در دسترس همه شهروندان باشد و نهادهای قضایی و انتظامی چنان مجهز و سالم و کارآمد باشند که هرگونه نقض حقوق مالکیت شهروندان، یا استفاده بدون اجازه از دارایی فیزیکی یا معنوی دیگران، برای هیچ‌کس اعم از شخص حقیقی و حقوقی ازجمله مسئولان کشور، مقرون به صرفه نباشد و شهروندان مالباخته بتوانند با مراجعه به نهادهای ذی‌صلاح، در کمترین زمان و بدون هزینه قابل توجهی، مال از دست رفته خود را به‌همراه خسارت مربوطه، دریافت کنند.

۱. روش‌شناسی ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری

گزارش حاضر، هفتمین گزارش مستمر فصلی است که با ابزار پرسشنامه و براساس ترکیبی از «ادراک‌سنجی» فعالان اقتصادی سراسر کشور از وضعیت ۲۱ مؤلفه پیمایشی (Survey Data) و نیز داده‌های آماری (Hard Data) امنیت سرمایه‌گذاری ایران در دوره سه‌ماهه تابستان ۱۳۹۸ تهیه شده است.

۱-۱. نماگرها و مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری

از سال ۱۳۹۵ مطالعات پژوهشی و میدانی گسترده‌ای برای ساخت «شاخص امنیت سرمایه‌گذاری» و مؤلفه‌های آن در مرکز پژوهش‌های مجلس آغاز شد که حاصل آن در پژوهشی که مبنای گزارش حاضر محسوب می‌شود، با عنوان «سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران: چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها» مدون شد که در این گزارش با عنوان «پژوهش اصلی» از آن یاد می‌کنیم.

۲۱ مؤلفه پیمایشی و ۱۷ مؤلفه آماری این گزارش، در پژوهش اصلی به این ترتیب به‌دست آمده‌اند که ابتدا با روش کتابخانه‌ای، مطالعات پیشین درباره تعریف، اجزا و مؤلفه‌ها، آثار «امنیت سرمایه‌گذاری» و روش‌های به‌کار رفته پیشین برای محاسبه مؤلفه‌های مذکور، گردآوری شدند. سپس براساس تجربیات داخلی و خارجی در تبیین تعریف ماهیت، اجزا و مؤلفه‌های «امنیت سرمایه‌گذاری»، نماگرها و مؤلفه‌های آماری[1] و پیمایشی[2] پیشنهاد شده است.

1. Hard Data
2. Survey Data

در گام بعد با روش میدانی و نظرخواهی از خبرگان، برای حک و اصلاح و تأیید ۱۰ نماگر و ۴۰ مؤلفه پیشنهادی نظرخواهی صورت گرفته و براساس نتیجه این پژوهش میدانی، شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران شامل ۷ نماگر و ۳۸ مؤلفه (۱۷ مؤلفه آماری و ۲۱ مؤلفه پیمایشی) نهایی و به شرح زیر معرفی شد:

نماگر ۱. تعریف و تضمین حقوق مالکیت (۷ مؤلفه: ۳ پیمایشی و ۴ آماری)

۱. اعتماد به دستگاه قضایی برای احقاق به‌موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری و مالی (مؤلفه پیمایشی)
۲. سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی (پلیس) در رسیدگی به شکایت فعالان اقتصادی (مؤلفه پیمایشی)
۳. تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی (مؤلفه پیمایشی)
۴. اجرای کامل و به‌موقع احکام مراجع قضایی (مؤلفه آماری)
۵. رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری (مؤلفه آماری)
۶. نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی (درصد از ورودی) (مؤلفه آماری)
۷. میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی (روز) (مؤلفه آماری)

نماگر ۲. ثبات اقتصاد کلان (۳ مؤلفه: ۱ پیمایشی و ۲ آماری)

۱. ثبات قیمت مواد اولیه (مؤلفه پیمایشی)
۲. ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده (مؤلفه آماری)
۳. ثبات نرخ ارز (مؤلفه آماری)

نماگر ۳. ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی (۴ مؤلفه: ۳ پیمایشی و ۱ آماری)

۱. ثبات یا پیش‌بینی‌پذیری قوانین و مقررات (مصوبه مجلس یا هیئت دولت یا وزرا) (مؤلفه پیمایشی)
۲. ثبات یا پیش‌بینی‌پذیری رویه‌های اجرایی (تصمیمات مسئولان استانی یا محلی) (مؤلفه پیمایشی)
۳. روشن و غیرقابل تفسیر بودن قوانین و مقررات ناظر به کسب‌وکار (مؤلفه پیمایشی)
۴. ثبات مسئولان استانی (مؤلفه آماری)

نماگر ۴. شفافیت و سلامت اداری (۴ مؤلفه: ۴ پیمایشی)

۱. توزیع کالای قاچاق به ضرر بخشی از فعالان اقتصادی در بازار (مؤلفه پیمایشی)
۲. دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیم‌های مسئولان (مؤلفه پیمایشی)
۳. میزان شیوع رشوه در ادارات (مؤلفه پیمایشی)
۴. اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات حکومتی (مؤلفه پیمایشی)

نماگر ۵. فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی (۹ مؤلفه: ۵ پیمایشی و ۴ آماری)

۱. وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار (مؤلفه پیمایشی)

۲. میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار (مؤلفه پیمایشی)

۳. وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت (مؤلفه پیمایشی)

۴. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده (مؤلفه پیمایشی)

۵. عمل مسئولان محلی به وعده‌های داده شده (مؤلفه پیمایشی)

۶. تعداد پرونده‌های خیانت در امانت (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

۷. تعداد پرونده‌های مطالبه طلب (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

۸. درصد چک‌های برگشتی (مؤلفه آماری)

۹. تعداد پرونده‌های کلاهبرداری (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

نماگر ۶. مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض (۸ مؤلفه: ۲ پیمایشی و ۶ آماری)

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات و ماشین‌آلات) (مؤلفه پیمایشی)

۲. سرقت یا استفاده غیرمجاز از علائم تجاری یا مالکیت معنوی (مؤلفه پیمایشی)

۳. سرقت مستوجب تعزیر (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

۴. تصرف عدوانی (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

۵. مزاحمت ملکی (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

۶. ضرب و جرح عمدی (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

۷. تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

۸. ضریب نفوذ بیمه (مؤلفه آماری)

نماگر ۷. عملکرد دولت (۳ مؤلفه پیمایشی)

۱. سهولت احقاق حقوق قانونی شهروندان در ادارات (مؤلفه پیمایشی)

۲. اختلال در کسب‌وکار بر اثر تحریم‌های جدید خارجی (مؤلفه پیمایشی)

۳. حمایت و همراهی واقعی مقامات استانی از داوطلبان سرمایه‌گذار (مؤلفه پیمایشی)

۲-۱. پرسشنامه و مقررات پیمایش

پرسشنامه پژوهش حاضر، به‌صورت الکترونیکی و شامل ۲۱ پرسش برای سنجش ادراک و احساس فعالان اقتصادی از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری به‌صورت کیفی و طیف (گزینه‌های) پنج‌گانه «خیلی زیاد، زیاد، تاحدودی، کم، خیلی کم» طراحی شد.

از آنجا که این سلسله‌پیمایش‌ها فصلی انجام می‌شود، مقرر شد پرسشنامه‌ها از روز بیستم تا پایان آخرین

ماه هر فصل توزیع شود و پاسخ‌های دریافت شده تا روز پانزدهم ماه بعد از فصل جدید قابل قبول باشد.

گفتنی است در تجربه پیشین مرکز پژوهش‌ها برای پیمایش محیط کسب‌وکار، پرسشنامه‌ها به‌صورت فیزیکی برای جامعه هدف[۱] از طریق نمابر ارسال و با نمابر دریافت می‌شد که فرایند پُر کردن و پیاده‌سازی و انتقال داده‌ها به رایانه، به‌صورت دستی انجام می‌شد و احتمال خطای انسانی در آن وجود داشت. براساس همین تجربه، برای پیمایش حاضر، ابزار جمع‌آوری داده‌ها به‌صورت رُبات در پیام‌رسان‌های «تلگرام»[۲] و بعداً «بله» و نیز سایت اینترنتی طراحی شد که ویژگی همه آنها، پاسخگویی در ابزار شخصی (گوشی تلفن همراه)، ارسال الکترونیک و انتقال داده‌ها به‌صورت کاملاً ماشینی و بدون دخالت عامل انسانی است.

در پرسشنامه و ارزیابی پایش محیط کسب‌وکار که از سال ۱۳۸۹ به‌طور مستمر و فصلی منتشر می‌شود، امتیاز ۱۰، بدترین امتیاز تعریف شده بود، به‌طوری که عدد محاسباتی هرچه به ۱۰ نزدیک‌تر باشد، ارزیابی بدتر تلقی می‌شد. از آنجا که طی هشت سال گذشته مخاطب گزارش پایش محیط کسب‌وکار به این نوع کمّی‌سازی (۱۰ بدترین و صفر بهترین ارزیابی و درنهایت شاخص هرچه به صفر نزدیک‌تر باشد بهتر است)، عادت کرده و گزارش حاضر نیز از نظر روش و محتوا با آن گزارش شباهت‌هایی دارد، تصمیم گرفته شد در این گزارش نیز با همان اسلوب شناخته شده، ارزیابی بین صفر و ۱۰ باشد و ۱۰ بدترین و صفر بهترین ارزیابی تعیین شد و درنهایت شاخص هرچه به صفر نزدیک‌تر باشد، بهتر ارزیابی و تلقی می‌شود.

با توجه به کیفی بودن پرسش‌های این پیمایش، پرسش‌های ارزیابی‌ها و پاسخ‌ها باید به‌صورت کمّی درمی‌آمد. به همین دلیل نمرات ارزیابی به‌صورت خیلی کم، امتیاز ۱۰، کم، امتیاز ۷/۵، تاحدودی، امتیاز ۵، زیاد، امتیاز ۲/۵ و خیلی زیاد، امتیاز صفر معادل‌سازی کمّی شد (به‌گونه‌ای که فواصل امتیاز ۲/۵ به‌صورت مساوی مابین گزینه‌ها رعایت شود).

شایان ذکر است در پرسشنامه این تحقیق، برخی از سؤال‌ها، رویکردی مثبت (برای مثال ارزیابی میزان وفای به عهد) و برخی دیگر رویکرد منفی (برای مثال ارزیابی میزان رشوه در ادارات) دارند. در مؤلفه‌های (رواج توزیع کالای قاچاق)، (میزان شیوع رشوه در ادارات)، (اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات)، (وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار)، سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات) و (استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی) که سؤال‌ها رویکرد منفی داشتند و پاسخ‌ها برخلاف سایر مؤلفه‌ها بودند، نحوه امتیازدهی به‌طور معکوس کمّی‌سازی شد؛ یعنی خیلی زیاد نمره ۱۰ و به همین ترتیب.

---

۱. مطالعات پایش محیط کسب‌وکار، به‌صورت تمام‌شمار از تشکل‌هاي اقتصادي سراسر کشور انجام مي‌شد، يعني در آن مطالعه نمونه‌گيري وجود نداشت و پرسش‌هاي پرسشنامه به‌طور مستقيم از اعضاي جامعه هدف آن تحقيق پرسيده مي‌شد.

۲. از پايش چهارم به بعد با توجه به منع استفاده از امکانات ابزار پيام‌رسان تلگرام، ديگر از رُبات تلگرام بهره‌اي گرفته نشد و تمام توان دريافت نظرات ارزيابي فعالان کسب‌وکار معطوف به پُر کردن پرسشنامه توسط ايشان در قسمت مشخص شده در سايت اينترنتي رسمي مرکز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي شد.

۳-۱. جامعه و انتخاب نمونه

برخلاف پیمایش‌های پایش محیط کسب‌وکار که طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۵ با جامعه تعریف شده تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور توسط مرکز پژوهش‌های مجلس اجرا می‌شد، در پیمایش امنیت سرمایه‌گذاری، جامعه آماری، همه فعالان اقتصادی در دسترس متناسب با جامعه نمونه‌های قابل استناد در همه استان‌ها و همه حوزه‌های کاری در نظر گرفته شده است.

انتخاب فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پژوهش، به روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی بوده و برای تعمیم نتایج حاصله از جمع‌آوری و پردازش داده‌ها به کل کشور، تکمیل پرسشنامه با حجم قابل قبولی از فعالان اقتصادی ضرورت داشته است. روش جمع‌آوری داده‌ها به‌صورت ارائه پرسشنامه به فعالان اقتصادی نمونه برای مؤلفه‌های پیمایشی (SD) و جمع‌آوری داده از منابع رسمی برای مؤلفه‌های آماری (HD) است. تعداد نمونه‌ها از جامعه فعالان اقتصادی براساس استفاده از جدول مورگان[1] به‌دست آمده که براساس حجم نمونه‌ها در هر استان مشخص شده است. جامعه فعالان اقتصادی به ۳۱ خوشه (استان‌های کشور) تفکیک شد و با استفاده از فرمول کوکران، تعداد نمونه‌های لازم از هر استان به شرح جدول ۱ تعیین شد.

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، دسترسی به فهرست اعضای نمونه آماری تعیین شده (فعالان اقتصادی سراسر کشور) و نیز قانع و راضی کردن آنها به تکمیل پرسشنامه این پژوهش بود؛ پرسشنامه‌ای که در آن ارزیابی قوه قضائیه و نیروی انتظامی و نیز وجود رشوه و فساد گنجانده شده است. دشواری دستیابی به جامعه آماری از آن جهت بود که اولاً به‌لحاظ ابزار انتخاب شده برای جمع‌آوری نظر نمونه‌ها (توسط رُبات پیام‌رسان)، به شماره همراه شخصی مدیران اصلی کسب‌وکارها نیاز بود و ثانیاً بخش نامعلومی از فعالان اقتصادی در ایران، به‌طور زیرزمینی به فعالیت مشغول هستند یا علاقه ندارند اطلاعات کسب‌وکارشان شفاف باشد یا شناخته شوند یا حتی در معرض مکاتبه با حکومت قرار گیرند.

برای تهیه فهرست جامعه فعالان اقتصادی سراسر کشور، تیم پژوهش این پیمایش در مکاتبه با تشکل‌های اقتصادی سراسری شامل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، خانه‌های صنعت و معدن، اتاق‌های اصناف و تعاون و کانون‌های عالی کارفرمایی سراسر کشور، فهرست اعضای آنها را درخواست کرد که اتاق اصناف به‌طور کامل و اتاق تعاون به‌طور نسبی پاسخ مثبت دادند و همکاری کردند. علاوه‌بر تیم پژوهش مذکور، فهرست‌های گردآوری شده از شرکت‌های ثبت شده یا فعال، از شرکت‌های تبلیغاتی خریداری شد تا فهرستِ گردآوری شده هرچه بیشتر به جامعه آماریِ تعریف شده پیمایش نزدیک‌تر باشد.

---

۱. جدول مورگان براي تعيين حجم نمونه از جوامعي استفاده مي‌كند كه نه از واريانس جامعه و نه از احتمال موفقيت يا عدم موفقيت متغير اطلاع در دست نباشد و نتوان از فرمول‌های آماری برای برآورد حجم نمونه استفاده کرد. این جدول در حالتی محافظه‌کارانه حجم نمونه را ارائه می‌دهد. این جدول برای راحتی تصمیم تعیین حجم نمونه با خطایی قابل تحمل (۰/۰۵) و در حالت‌های مختلف تهیه شده است.

جدول ۱. حجم جامعه و نمونه لازم، تعداد پیامک‌های ارسالی و پاسخ دریافتی به تفکیک استان‌ها در پایش تابستان ۱۳۹۸

استان	حجم جامعه	حجم نمونه لازم	پیامک ارسالی	پاسخ دریافتی قابل قبول
آذربایجان شرقی	۲۳۶۸۷	۳۷۸	۲۸۱۸	۳٦٤
آذربایجان غربی	۱۵۶۵۳	۳۷۵	۲۷۹۶	۲٤۱
اردبیل	۵۵۰۰	۳۵۹	۲۶۷۶	۱۱۰
اصفهان	۴۲۸۵۴	۳۸۱	۲۸۴۰	۷۰۷
البرز	۹۳۶۶	۳۶۹	۲۷۵۲	۲۰۰
ایلام	۳۹۰۶	۳۵۰	۲۶۱۰	۲۹
بوشهر	۵۳۵۳	۳۵۹	۲۶۷۶	۸٤
تهران	۷۶۰۲۳	۳۸۲	۲۸۴۸	۹۹٤
کرمان	۱۱۳۴۳	۳۷۲	۲۷۷۴	۱۲۹
چهارمحال و بختیاری	۵۳۳۶	۳۵۸	۲۶۷۰	۱۱۰
خراسان جنوبی	۵۰۵۴	۳۵۷	۲۶۶۲	۹۸
خراسان رضوی	۲۹۶۲۲	۳۷۹	۲۸۲۶	٦۷۲
خراسان شمالی	۴۴۵۱	۳۵۳	۲۶۳۲	۷۲
خوزستان	۱۵۳۹۱	۳۷۵	۲۷۹۶	۲٦۸
زنجان	۶۵۳۸	۳۶۳	۲۷۰۶	۱۲٦
سمنان	۳۹۶۵	۳۵۰	۲۶۱۰	۱۳۲
سیستان و بلوچستان	۵۷۷۹	۳۶۰	۲۶۸۴	۱۱٦
فارس	۱۸۹۵۹	۳۷۷	۲۸۱۰	۳۲۵
قزوین	۵۹۹۵	۳۶۱	۲۶۹۲	۱۸۱
قم	۸۱۹۶	۳۶۷	۲۷۳۶	۱٤٤
کردستان	۸۸۶۹	۳۶۸	۲۷۴۴	۹٦
کرمانشاه	۹۰۴۴	۳۶۹	۲۷۵۲	۱۳۹
کهگیلویه و بویراحمد	۲۸۴۶	۳۳۹	۲۵۲۸	٦۰
گلستان	۸۴۱۹	۳۶۷	۲۷۳۶	۱۵۰
گیلان	۱۵۱۳۱	۳۷۵	۲۷۹۶	۱۵۷
لرستان	۷۴۹۵	۳۶۵	۲۷۲۲	۲۲۳
مازندران	۲۸۳۷۷	۳۷۹	۲۸۲۶	۲٤۲
مرکزی	۹۲۰۱	۳۶۹	۲۷۵۲	۱۱٤
هرمزگان	۴۹۲۹	۳۵۶	۲۶۵۲	۱۱٤
همدان	۸۸۰۲	۳۶۸	۲۷۴۲	۱۳۲
یزد	۱۰۰۵۴	۳۷۰	۲۷۵۶	۱۹۸
کل کشور	**۴۱۶۱۳۹**	**۱۱۳۵۰**	**۸۴۶۲۰**	**۶۷۲۷**

مأخذ: استخراج تیم پژوهش از فایل‌های جمع‌آوری شده فعالان اقتصادی و جدول کوکران برای تعیین حجم نمونه، پایش تابستان ۱۳۹۸.

درنهایت در اواخر زمستان ۱۳۹۶ فهرست نهایی شامل اسامی و شماره تلفن همراه صحیح و قطعی مدیران واحدهای تولیدی از سراسر کشور (۴۱۶,۱۳۹ نفر)، نوع کسب‌وکار و استان محل فعالیت آنها، تا حد مقدور مدون شد.[۱] سپس این فهرست به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های ۹گانه کسب‌وکار خوشه‌بندی و برای عملیات ارسال پیامک‌ها آماده شد. شایان ذکر است که خوشه‌بندی فقط براساس ۳۱ استان انجام شد و به‌لحاظ پیچیدگی‌ها و محدودیت‌های پژوهش، از خوشه‌بندی مضاعف (خوشه‌بندی دوم جامعه براساس حوزه‌های کاری) صرفنظر شد. در هر پایش نیز سعی بر راستی‌آزمایی و به‌روزرسانی اطلاعات فوق نیز شده است.

ارسال پیامک‌های دعوت به تکمیل پرسشنامه در پیام‌رسان بله و تارنمای مرکز پژوهش‌های مجلس برای جامعه تعیین شده (حاوی لینک مربوطه)، از ۱۵ شهریورماه ۱۳۹۸ آغاز شد. علاوه‌بر آن، ایمیل دعوت به ورود به محیط پرسشنامه در سایت برای ۲۰,۸۴۲ فعال اقتصادی و پیامک دعوت ورود به محیط پرسشنامه در پیام‌رسان بله و سایت نیز برای ۸۴,۶۲۰ فعال اقتصادی ارسال شد (به تعداد بیش از ۷/۵ برابر نمونه مورد نیاز با فرض اینکه از هر ۱۵ نفر دریافت‌کننده پیامک،[۲] یک نفر پرسشنامه را به‌درستی تکمیل و ارسال خواهد کرد). دعوت به پُر کردن پرسشنامه الکترونیک و دریافت پاسخ‌ها طبق مقررات تعیین شده این پژوهش، تا ۲۰ مهر ۱۳۹۸ ادامه یافت.

۸۳۱۹ پرسشنامه از طریق سایت، به‌صورت کامل و قابل قبول دریافت شد که از این تعداد برخی از پرسشنامه‌ها توسط افرادی تکمیل شد که پیامکی برای آنها ارسال نشده بود (شماره تماس آنها میان افرادی که تیم پژوهش برایشان پیامک فرستاد، نبود) و هویت آنها هم به‌عنوان عضوی از جامعه فعالان اقتصادی ایران برای تیم پژوهش احراز نشد و یا به‌صورت تکراری اقدام به تکمیل پرسشنامه نموده بودند و درنهایت تیم پژوهش درمجموع ۶۷۲۷ پاسخ را قابل قبول ارزیابی تشخیص داد. شایان ذکر است با توجه به جامعه آماری در اختیار تیم پژوهش، لازم بود که به‌طور متوسط از هر استان ۳۷۰ پرسشنامه تکمیل و تحویل شود. توزیع ۶۷۲۷ پرسشنامه قابل قبول رسیده در این پیمایش، به تفکیک استان‌ها در جدول ۱ ارائه شده است.

از آنجا که این تعداد کمتر از حدنصاب قابل قبول تعریف شده در پژوهش اصلی بود، لذا نتایج این پیمایش به کل جامعه فعالان اقتصادی تعمیم داده نمی‌شود. همچنان مصر و امیدوار هستیم که در فصل‌های آتی، تعداد نمونه‌ها به حدنصاب تعیین شده یعنی حدود ۱۱۳۰۰ فعال اقتصادی از همه استان‌ها و از همه بخش‌ها (با فرض ثابت ماندن حجم جامعه آماری) برسد. البته با توجه به شروع مطالعه امنیت سرمایه‌گذاری از زمستان ۱۳۹۶ و کنار گذاشتن ابزار طراحی شده برای اجرای پیمایش این پژوهش (پیام‌رسان تلگرام) و استفاده از پیام‌رسان داخلی (بله) و سایت اینترنتی مرکز پژوهش‌های مجلس،

---

۱. با توجه به تغییرات محیط اقتصاد کلان در سال‌هاي ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ و احتمال بالاي تغییرات در فعالیت فعالان کسب‌وکار و فعالان اقتصادي، به‌روزرساني فهرست فوق و جامعه نهايي آماري براي نیمه دوم سال ۱۳۹۸ در دستور کار قرار گرفته است، لکن در پایش بهار ۱۳۹۸ براساس فهرست استفاده شده براي پایش‌هاي گذشته اقدام شده است.

۲. تعداد پرسشنامه‌های مورد نیاز حدود ۱۱۳۰۰ پرسشنامه در سطح کشور و در تمامی استان‌ها و خوشه‌هاست. در پایش زمستان ۱۳۹٦ براي ٤۲۳۱۰ نفر پیامک ارسال شد. با توجه به اینکه برآورد این بود که تقریباً از هر چهار نفر که پیامک را دریافت می‌کند، یک نفر (۲۵ درصد) پرسشنامه را تکمیل و ارسال کند که متأسفانه در پایان، حدود ٤ درصد از دریافت‌کنندگان پیامک اقدام به ورود به رُبات و سایت و تکمیل پرسشنامه نموده‌اند. لذا براي پایش بهار تعداد پیامک‌های ارسالی را دو برابر یعنی به ۸٤٦۲۰ نفر پیامک ارسال شد که تقریباً ۷/۵ برابر تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده مورد نیاز است. این بار با توجه به تجربه پایش زمستان و زمان ارسال پیامک‌های پایش زمستان (در هفته‌های پایانی سال ۱۳۹٦ و ایام نوروز) که از هر ۲۵ نفر پیامک‌گیرنده، یك نفر اقدام به تکمیل پرسشنامه کرده بود، در پایش بهار تصور این بود که این عدد بهبود می‌یابد و به یك نفر از ۱۵ نفر می‌رسد.

روند افزایش مشارکت‌کنندگان در مطالعه با رشد تاحدودی قابل قبول همراه بوده است (جدول زیر).[۱]

جدول ۲. تعداد پرسشنامه‌های قابل قبول در مطالعه‌های مختلف امنیت سرمایه‌گذاری

عنوان	تعداد پرسشنامه‌های قابل قبول (نفر)	میزان افزایش پرسشنامه‌های قابل قبول (تعداد)	درصد رشد پرسشنامه‌های قابل قبول
مطالعه اول (زمستان ۱۳۹۶)	۱۲۰۷	---	---
مطالعه دوم (بهار ۱۳۹۷)	۲۷۵۱	۱۵۴۴	۱۲۸
مطالعه سوم (تابستان ۱۳۹۷)	۴۸۸۷	۲۱۳۶	۷۷
مطالعه چهارم (پاییز ۱۳۹۷)	۵۲۵۴	۳۶۷	۸
مطالعه پنجم (زمستان ۱۳۹۷)	۵۶۹۴	۴۴۰	۸
مطالعه ششم (بهار ۱۳۹۸)	۵۸۳۵	۱۴۱	۲/۴
مطالعه هفتم (تابستان ۱۳۹۸)	۶۷۲۷	۸۹۲	۱۵/۳

گفتنی است در گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار، به هر پرسشنامه برحسب استان و بخش (صنعت، کشاورزی یا خدمات)، وزن تخصیص می‌یافت. در پژوهش اصلی نیز مقرر شده بود تا داده‌های به‌دست آمده برحسب سهم استان مربوطه از تولید ناخالص داخلی و نیز سهم بخش یا حوزه کاری مربوطه از تولید ناخالص داخلی، وزن‌دهی شوند؛ ولی در گزارش حاضر با عنوان چهارمین ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در کل کشور، به‌دلیل آنکه نمونه‌های قابل تعمیم متناسب با برآوردها حاصل نشد، فعلاً از وزن‌دهی استان‌ها و بخش‌ها صرفنظر شد. امید است تا در فصول بعدی با رسیدن حجم نمونه به حدنصاب قابل قبول، این شرط نیز عملیاتی شود.

در عین حال گفتنی است که یکی از کمبودها و نقاط ضعف چنین نوع پرسشنامه‌ها و نظرخواهی‌هایی این است که فقط به سراغ بنگاه‌های متصدی و فعال و دایر می‌رود و آن بخشی از کارآفرینان و فعالان اقتصادی بالقوه را که موفق به تأسیس بنگاه و ایجاد شغل نشدند پوشش نمی‌دهد. کسانی که از دسترسی به فرصت‌ها محروم شدند و فضای بسته و موانع ورود اجازه فعالیت به آنها را نداده است تا وارد کارهای تولیدی شوند. اگر امکان تحت پوشش قرار دادن این گروه سرخورده و ناامید یا ورشکسته که اقتصاد کشور از پتانسیل‌های آنها محروم گشته است و مورد بهره‌برداری قرار نگرفت وجود می‌داشت، امنیت سرمایه‌گذاری امتیازهای پایین‌تری از آنچه اکنون اعلام می‌شود پیدا می‌کرد. امید می‌رود در پیمایش‌های آینده امکان گردآوری و انعکاس نظرات این گروه‌ها و شناسایی موانع پیش پای آنها هم فراهم شود.

۴-۱. نرمال‌سازی و ترکیب داده‌های آماری

به‌منظور نرمال کردن داده‌های آماری (Hard Data)، ابتدا داده‌های آماری خام که از مراکز آماری مختلف به تفکیک استان‌ها جمع‌آوری شده، به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت به‌صورت نسبی و قابل

۱. البته باید دقت داشت که درخصوص تعداد نمونه‌هاي دریافت شده از برخي استان‌هاي ذکر شده در جدول ۱ همانند استان‌هاي سیستان و بلوچستان، قم و ایلام و... که فاصله زیادي از حدنصاب مورد نظر دارند و نتایج قابل اعتماد نیست نمي‌توان همانند سایر استان‌ها نتیجه‌گیري‌هاي دقیقي کرد؛ به‌نظر مي‌رسد با روند افزایش مشارکت‌کنندگان و نمونه‌هاي صحیح دریافت شده این ابهام در پایش‌هاي آتي برطرف گردد.

مقایسه تبدیل شده است. سپس براساس روش «فاصله از مرز»[1] که در مطالعات بین‌المللی مانند «شاخص سهولت انجام کسب‌وکار» بانک جهانی یا شاخص توسعه انسانی سازمان ملل متحد به‌کار می‌رود، «داده‌های آماری نسبی» به «داده‌های نرمال شده» تبدیل شده‌اند.

در روش «فاصله از مرز»، نمره فاصله از مرز، شکاف بین عملکرد یک استان از معیار بهترین عملکرد در میان استان‌ها و طی زمان به‌دست می‌آید. محاسبه نمره فاصله از مرز برای هر استان دو گام اصلی دارد:

اولین گام نرمال کردن داده‌های جمع‌آوری شده از هریک از مؤلفه‌های دارای بار مثبت مانند ضریب نفوذ بیمه در هر استان که با استفاده از یک تبدیل خطی با فرمول زیر با توجه به مقیاس مورد نظر (۱ بهترین عملکرد و ۱۰ بدترین عملکرد) انجام می‌شود:

$$P_{norm} = \left((-9) \times \frac{w - P}{w - f}\right) + 9$$

که در فرمول بالا w بزرگ‌ترین و f کوچک‌ترین نمره مؤلفه در میان همه استان‌ها در کل طول دوره محاسبه شاخص است و P نمره نرمال نشده استان و P_{norm} داده نرمال شده یا نمره فاصله از مرز برای هریک از اجزای مؤلفه‌های شاخص است.

برای هریک از مؤلفه‌های دارای بار منفی مانند درصد چک‌های برگشتی، در هر استان با استفاده از تبدیل خطی با فرمول زیر با توجه به مقیاس مورد نظر (۱ بهترین عملکرد و ۱۰ بدترین عملکرد) انجام می‌شود:

$$P_{norm} = \left(9 \times \frac{w - P}{w - f}\right) + 1$$

به‌طور معمول هم بهترین و هم بدترین عملکرد به مدت یک سال برمبنای داده‌های به‌دست آمده ثابت در نظر گرفته می‌شوند.

دومین گام، محاسبه میانگین ساده هریک از نمره‌های فاصله از مرز برای هریک از بخش داده‌های آماری نماگرهاست.

۲. نتایج پژوهش براساس مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری

۲-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۱۷ مؤلفه آماری (داده‌های آماری ـ HD[2])

همان‌طور که در بخش قبل اشاره شد، شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران شامل ۳۸ مؤلفه می‌شود که ۱۷ مؤلفه آن آماری (HD) هستند؛ یعنی سنجش آن نیاز به پیمایش و نظرخواهی ندارد و توسط نهادهای رسمی اندازه‌گیری و اعلام می‌شوند. روش محاسبه این مؤلفه‌ها براساس روش‌های علمی از

1. Distance to Frontier
2 .Hard Deta

نهادهای مربوطه اخذ شده است که به تفکیک نماگرهای مربوطه عبارتند از:

نماگر ۱. تعریف و تضمین حقوق مالکیت (۴ مؤلفه آماری)

۱. اجرای کامل و به‌موقع احکام مراجع قضایی

این مؤلفه از حاصل جمع نسبت مانده اجرای احکام مدنی به جمعیت هر استان با مانده اجرای احکام کیفری به جمعیت هر استان مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷[۱] به‌دست آمده است.

۲. میزان رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری

اطلاعات این مؤلفه با توجه به همکاری مرکز داوری اتاق ایران با مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در قالب سه نوع آمار دریافت گردید: آمار پرونده‌های جاری دفاتر مرکز، آمار پرونده‌های ثبت شده در دفاتر مرکز و آمار آرای صادره در دفاتر مرکز در سال ۱۳۹۷. لذا با توجه به ماهیت این مؤلفه میزان آمار آرای صادره در دفاتر مرکز داوری اتاق ایران در سال ۱۳۹۷ مورد استفاده در تحلیل‌ها قرار گرفته است و اطلاعات مورد استفاده در پایش تابستان ۱۳۹۸ همانند همان اطلاعات به‌کار رفته در پایش بهار ۱۳۹۸ است.

۳. اهتمام دادگاه‌ها به رسیدگی کامل به شکایت‌ها

این مؤلفه با معیار نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی (درصد از ورودی) از حاصل جمع نسبت خروجی به ورودی پرونده‌های دادگاه‌های حقوقی با نسبت خروجی به ورودی پرونده‌های دادگاه‌های کیفری مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۴. اهتمام دادگاه‌ها به رسیدگی سریع به شکایت‌ها

این مؤلفه با معیار میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی برحسب تعداد روز به‌دست آمده است. آمار میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده در شعب دادگاه حقوقی و دادگاه کیفری به تفکیک استان‌های مذکور در گزارش عملکرد واحدهای قضایی در اسفندماه ۱۳۹۷ (آخرین آمار در دسترس تیم پژوهش)[۲] به‌دست آمده است.

نماگر ۲. ثبات اقتصاد کلان (۲ مؤلفه آماری)

۱. ثبات نرخ تورم

نوسان شاخص قیمت مصرف‌کننده براساس نرخ تورم استانی اعلامی از طرف مرکز آمار.[۳]

۲. ثبات نرخ ارز

به‌لحاظ نوسانات غیرعادی نرخ ارز در زمستان ۱۳۹۶ و تابستان ۱۳۹۷ و تلاش دولت برای جایگزینی یورو به‌عنوان ارز تخصیصی و کاربردی در تجارت خارجی و تغییرات نوسانی کمتر یورو نسبت به دلار، این مؤلفه در

---

۱. شایان ذکر است که سالنامه قوه قضائیه براي سال ۱۳۹۷ به‌صورت رسمي و طبق نامه‌اي از معاونت راهبردي قوه قضائیه دریافت گردید که شایسته تقدیر و تشکر مي‌باشد.

۲. با توجه به همکاري مناسب قوه قضائیه و در اختیار قرار دادن گزارش‌هاي عملکرد واحدهاي قضایي به تفکیك ماهیانه براي سال‌هاي ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷، براي این پایش از آخرین اطلاعات در دسترس و قابل استفاده که مربوط به اسفندماه ۱۳۹۷ مي‌باشد بهره گرفته شده است.

۳. طبق گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده به تفکیك استان ـ شهریور ۱۳۹۸، مرکز آمار ایران، تاریخ انتشار ۱۳۹۸/۰۷/۵.

مطالعه فصل اول براساس نرخ یورو اعلامی از طرف یک صرافی[۱] دارای مجوز رسمی از بانک مرکزی انتخاب شده بود، لکن با توجه به دستورالعمل‌های مختلف بانک مرکزی و تغییرات متعدد سیاستگذاری آن بانک، از ۲۰ فروردین‌ماه ۱۳۹۷ صرافی‌های مختلف ازجمله این صرافی، تغییرات نرخ ارز را بر روی سایت خود قرار نداده‌اند. بنابراین تصمیم بر آن شد تا از فصل بهار به بعد، نرخ‌های اعلامی از طرف شبکه اطلاع‌رسانی طلا، سکه و ارز تهران (وابسته به اتحادیه طلا و جواهر) ملاک عمل قرار گیرد[۲] (که برای مطالعه دوم (بهار ۱۳۹۷) مورد استفاده قرار گرفت)، لکن مجدداً بر اثر التهابات بازار ارز و سیاست‌ها و تصمیمات مقامات مسئول هرگونه ارائه لحظه‌ای نرخ ارز بر روی تمامی سایت‌های رسمی مجدداً برای فصل تابستان منتفی شد، بر این اساس با توجه به انجام مطالعه هر فصل بعد از پایان آن فصل و وجود یک دوره زمانی ارزیابی داده‌ها، اطلاعات مربوط به نرخ روزانه ارز یورو (برای بازه زمانی تابستان ۱۳۹۷ تا بهار ۱۳۹۸) از منابع در دسترس در چند ماه بعد استخراج و در مطالعه فصل بهار نیز همانند سه فصل ماقبل از آن استفاده شد.[۳] برای پایش تابستان ۱۳۹۸ با توجه به ثبات حاکم بر بازار و برگشت انتشار قیمت‌ها به سایت‌های رسمی مجدداً نرخ‌های اعلامی از طرف شبکه اطلاع‌رسانی طلا، سکه و ارز تهران (وابسته به اتحادیه طلا و جواهر) ملاک عمل قرار گرفته است.[۴] برای آنکه این مؤلفه تغییرات و نوسانات را برای کشور بهتر نشان دهد، ضریب تغییرات[۵] آن محاسبه و استفاده شده است.

نماگر ۳. ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی (۱ مؤلفه آماری)

۱. ثبات مسئولان استانی

این مؤلفه براساس تغییرات ۶ مقام مسئول استانی شامل استاندار، شهردار،[۶] ریاست سازمان جهاد کشاورزی، مدیر کل سازمان امور اقتصاد و دارایی، مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ریاست سازمان صنعت، معدن و تجارت استان در دوره زمانی مشخص شده (فصل تابستان ۱۳۹۸) براساس استعلام مرکز پژوهش‌ها از دستگاه‌های مربوطه و میزان همکاری و اطلاعات در دسترس و ارائه شده توسط آنها و سایت‌های مربوطه به‌دست آمده است.

نماگر ۴. فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی (۴ مؤلفه آماری)

۱. تعداد پرونده‌های خیانت در امانت

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی

---

۱. شرکت تضامنی صرافي .... ارائه‌کننده خدمات ارزی واقع در تهران، شهرك غرب.
۲. به آدرس www.tgju.org
۳. اطلاعات از سایت currency-gold استخراج شد.
٤. به آدرس www.tgju.org
٥. ضريب تغييرات عبارت است از: عددي كه از تقسيم انحراف معيار به ميانگين نرخ‌هاي يك بازه زماني به‌دست مي‌آيد. ضريب تغييرات ميزان تغييرات نرخ را در طول دوره زماني مشخص شده بهتر نشان مي‌دهد، هرچند براي دوره‌هاي كوتاه‌مدت مي‌توان از انحراف معيار نرخ‌ها نيز استفاده كرد.
٦. درباره دريافت اطلاعات از منابع مطلع، درخصوص تغييرات شهرداران براي اين دوره (تابستان ۱۳۹۸) تغييراتي گزارش نشده است و درخصوص تغييرات استانداران، با توجه به مصوبه مجلس شوراي اسلامي در دوم مردادماه ۱۳۹۷ درخصوص طرح اصلاح به‌كارگيري بازنشستگان، بالغ بر ۱۴ استاندار بايد تغيير مي‌كردند، لكن به‌دليل برخي ملاحظات و تصميمات وزارت كشور الزاماً همه استانداران مشمول قانون منع به‌كارگيري بازنشستگان، در تابستان و پاييز و حتي زمستان ۱۳۹۷ تغيير نكرده‌اند و اين فرايند با سپري شدن زمان همراه بوده است (ممكن است استانداران استعفا داده باشند و استان مورد نظر سرپرست داشته باشد)؛ لكن ملاك محاسبه اعمال تعداد استانداران تغيير كرده در پايش‌هاي تابستان، پاييز و زمستان در سال ۱۳۹۷ و بهار و تابستان ۱۳۹۸ احكام صادر شده درخصوص انتصاب استاندار توسط وزارت كشور و منتشر شده در سايت رسمي آن وزارتخانه بوده است كه براي فصل تابستان شامل تغييرات دو استاندار براي استان‌هاي گيلان و قزوين استخراج شده است.

قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۲. تعداد پرونده‌های مطالبه طلب

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۳. درصد چک‌های برگشتی

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی تحت عنوان شاخص مطالبه وجه چک به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۴. تعداد پرونده‌های کلاهبرداری

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

نماگر ۵. مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض (۶ مؤلفه آماری)

۱. شکایت‌های با موضوع سرقت مستوجب تعزیر

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی شکایت‌های با موضوع سرقت مستوجب تعزیر به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۲. شکایت‌های با موضوع تصرف عدوانی

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی شکایت‌های با موضوع تصرف عدوانی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۳. شکایت‌های با موضوع مزاحمت ملکی

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی شکایت‌های با موضوع مزاحمت ملکی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۴. شکایت‌های با موضوع ضرب و جرح عمدی

این مؤلفه از تعداد شکایت‌های با موضوع ضرب و جرح عمدی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مندرج در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۵. تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح

این مؤلفه براساس حاصل جمع نرخ‌های اعلامی در هر استان برای فوت یا جرح به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، مذکور در سالنامه آماری سال ۱۳۹۶[1] به‌دست آمده است.

۶. ضریب نفوذ بیمه

این مؤلفه براساس نرخ رسمی اعلامی در سالنامه آماری صنعت بیمه سال ۱۳۹۷ صنعت بیمه به تفکیک استان‌ها استخراج شده است.

---

۱. که شامل آخرین اطلاعات در دسترس براي تيم پژوهش بوده است.

همان‌طور که قبلاً توضیح داده شد دو نماگر شفافیت و سلامت اداری و نماگر عملکرد دولت صرفاً براساس مؤلفه‌های پیمایشی سنجش و ارزیابی می‌شوند و هیچ مؤلفه آماری برای آنها در نظر گرفته نشده است.

برای تلفیق اطلاعات فوق با داده‌های پیمایشی و استخراج یک شاخص برای هر استان و درنهایت برای کل کشور، پس از تهیه جدول اطلاعات نسبی ۱۷[1] مؤلفه، این مؤلفه‌ها نرمال‌سازی شده[2] و سپس با جدول اطلاعات پیمایشی تلفیق شده‌اند. با توجه به مراحل و پیش‌فرض‌های مذکور، مؤلفه‌های آماری (HD) شاخص امنیت سرمایه‌گذاری پس از نرمال شدن برای فصل تابستان ۱۳۹۸ در جدول ۳ و نمودار ۱ ارائه شده است.

مطالعه این فصل نشان می‌دهد شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری برای فصل تابستان ۱۳۹۸ عدد ۴/۳۰ از ۱۰(شاخص ۱۰ به‌معنای ناامنی مطلق سرمایه‌گذاری) به‌دست آمده است و برای فصل بهار ۱۳۹۸ عدد ۴/۲۶ محاسبه شده است؛ درحالی‌که در زمستان ۱۳۹۶ این شاخص، کمیّت ۴/۰۸ و در بهار سال ۱۳۹۷ با کمیّت ۴/۱۸ و در فصل تابستان ۱۳۹۷ کمیّت ۴/۳۲ و در پاییز ۱۳۹۷ کمیّت ۴/۶۵ و برای زمستان ۱۳۹۷ عدد ۴/۴۵ ارزیابی شده بود. نمودار ۵ در اواخر این گزارش، روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری طی هفت فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.

نمودار ۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های آماری در تابستان ۱۳۹۸

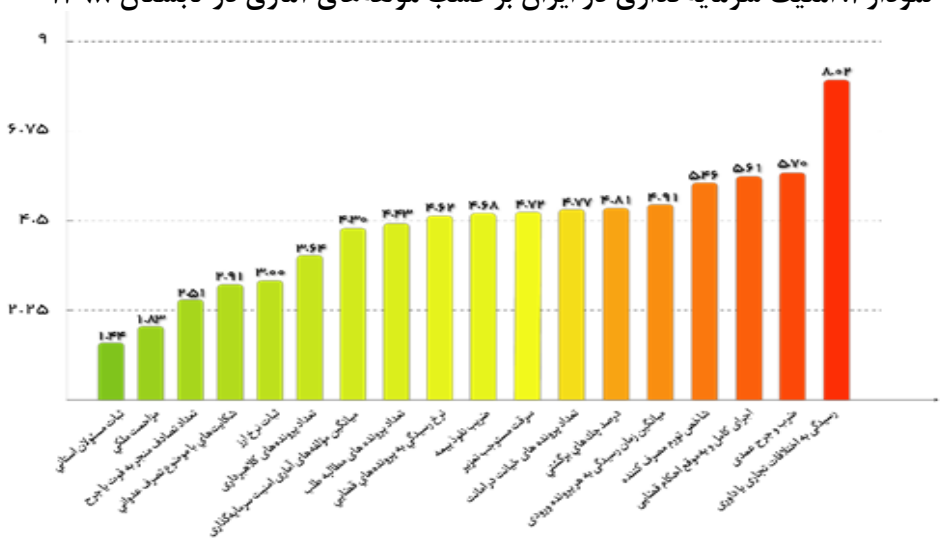

۱. در این گزارش، آمار مؤلفه رسیدگي به اختلافات تجاري از طریق داوري، براساس داده‌هاي مرکز داوري اتاق ایران و دفاتر آن در اتاق‌هاي بازرگاني شهرستان‌ها مربوط به سال ۱۳۹۷ که براي مرکز پژوهش‌ها ارسال گردید در تحلیل وارد شده است.

۲. براي نرمال‌سازي جدول اطلاعات نسبي مؤلفه‌هاي آماري:

اولاً، آمار برخي مؤلفه‌ها در استان‌هاي خاصي وجود نداشت، زیرا در سالنامه عمومي قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ براي هر استان برخي اطلاعات مورد نیاز این پایش از جداولي با عنوان «۱۰ موضوع اول اتهام پرونده‌هاي ورودي واحدهاي قضایي استان...» استخراج شده است، لکن به‌دلیل آنکه مؤلفه مورد نظر در طول بازه زماني مورد سنجش در ۱۰ موضوع اول اتهامي استان مورد نظر نبوده، لذا آماري در این خصوص در دسترس نبود. در این موارد، معادل عدد موجود براي آن استان در سالنامه سال گذشته و یا حداقل مؤلفه موجود در رتبه‌بندي سایر استان‌ها براي استان فاقد آمار به‌کار برده شده است.

ثانیاً آن دسته از مؤلفه‌هایي که براساس نسبت به جمعیت استان مربوطه (شاخص براساس ۱۰۰ هزار نفر) موجود در منابع آماري رسمي در آنها رعایت نشده است، لازم است تا عدد مؤلفه کسب شده بر جمعیت هر استان تقسیم و ضرب در ۱۰۰ هزار شد تا همانند سایر مؤلفه‌ها بتوان آنها را نرمال کرد.

جدول ۳. مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نرمال شده) به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸ (به‌ترتیب از بهترین تا بدترین)

استان/ عنوان مؤلفه آماری	اجرای کامل و به‌موقع احکام قضایی	رسیدگی به اختلافات تجاری با داوری	نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی	زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی	ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده	ثبات نرخ ارز	ثبات مسئولان استانی	تعداد پرونده‌های خیانت در امانت	تعداد پرونده‌های مطالبه طلب	درصد چک‌های برگشتی	تعداد پرونده‌های کلاهبرداری	سرقت مستوجب تعزیر	شکایت‌های با موضوع تصرف عدوانی	مزاحمت ملکی	ضرب و جرح عمدی	تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح	ضریب نفوذ بیمه	مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری
همدان	۵	۰	۲	۶	۴	۳	۱	۱	۳	۴	۴	۵	۱	۱	۶	۲	۵	۳/۰۵
آذربایجان غربی	۵	۹	۴	۶	۴	۳	۳	۲	۴	۵	۲	۱	۱	۱	۱	۳	۴	۳/۳۹
خراسان جنوبی	۷	۹	۴	۱	۹	۳	۳	۱	۳	۳	۲	۳	۱	۱	۳	۱	۴	۳/۴۳
سمنان	۵	۹	۳	۳	۳	۳	۱	۳	۴	۴	۴	۴	۱	۱	۳	۱	۴	۳/۴۳
سیستان و بلوچستان	۷	۹	۵	۹	۸	۳	۱	۱	۱	۱	۱	۳	۱	۱	۱	۲	۵	۳/۵۲
قم	۵	۸	۵	۳	۱	۳	۱	۷	۴	۷	۳	۳	۱	۱	۳	۳	۳	۳/۵۸
کرمان	۷	۹	۴	۵	۲	۳	۱	۵	۳	۴	۳	۴	۱	۱	۴	۳	۵	۳/۷۳
کرمانشاه	۴	۸	۷	۳	۴	۳	۱	۵	۴	۴	۳	۳	۳	۱	۴	۲	۵	۳/۷۳
هرمزگان	۸	۶	۶	۶	۲	۳	۱	۷	۳	۴	۴	۳	۱	۱	۴	۱	۳	۳/۷۵
فارس	۹	۷	۳	۴	۲	۳	۱	۵	۴	۶	۲	۳	۱	۱	۳	۵	۵	۳/۸۰
گلستان	۸	۶	۳	۵	۶	۳	۱	۵	۴	۴	۲	۷	۱	۱	۵	۲	۳	۳/۸۶
خراسان رضوی	۹	۸	۲	۴	۵	۳	۳	۵	۳	۳	۳	۴	۱	۱	۴	۷	۳	۳/۸۹
زنجان	۶	۹	۵	۳	۴	۳	۱	۴	۳	۴	۴	۵	۴	۱	۷	۲	۵	۴/۰۶
یزد	۰	۸	۴	۴	۵	۳	۱	۸	۴	۱۰	۴	۵	۱	۱	۶	۲	۴	۴/۱۴
لرستان	۵	۸	۳	۵	۹	۳	۱	۵	۵	۴	۲	۳	۴	۱	۷	۲	۵	۴/۲۲
آذربایجان شرقی	۶	۹	۵	۳	۷	۳	۳	۵	۴	۵	۵	۱	۵	۱	۵	۳	۴	۴/۲۹
مرکزی	۵	۹	۵	۴	۶	۳	۱	۶	۳	۵	۴	۶	۱	۱	۶	۲	۶	۴/۳۵
اصفهان	۷	۵	۶	۵	۳	۳	۱	۹	۵	۹	۵	۴	۱	۱	۶	۲	۴	۴/۴۳
البرز	۴	۹	۹	۷	۳	۳	۳	۶	۳	۵	۶	۶	۱	۱	۵	۱	۴	۴/۴۴
ایلام	۵	۹	۰	۵	۱۰	۳	۱	۱	۱۰	۲	۳	۶	۷	۱	۷	۱	۵	۴/۴۹
گیلان	۴	۸	۶	۳	۴	۳	۳	۶	۴	۵	۳	۵	۱	۹	۸	۲	۳	۴/۵۷
خراسان شمالی	۵	۹	۳	۴	۹	۳	۱	۵	۳	۳	۳	۷	۹	۱	۱۰	۱	۳	۴/۶۲

استان/ عنوان مؤلفه آماری	اجرای کامل و به‌موقع احکام قضایی	رسیدگی به اختلافات تجاری با داوری	نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی	زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی	ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده	ثبات نرخ ارز	ثبات مسئولان استانی	تعداد پرونده‌های خیانت در امانت	تعداد پرونده‌های مطالبه طلب	درصد چک‌های برگشتی	تعداد پرونده‌های کلاهبرداری	سرقت مستوجب تعزیر	شکایت‌های با موضوع تصرف عدوانی	مزاحمت ملکی	ضرب و جرح عمدی	تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح	ضریب نفوذ بیمه	مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری
قزوین	۶	۹	۶	۳	۵	۳	۳	۷	۵	۷	۴	۶	۱	۱	۷	۱	۶	۴/۷۲
چهارمحال و بختیاری	۳	۸	۲	۶	۹	۳	۳	۱	۶	۸	۴	۵	۹	۱	۹	۱	۵	۴/۹۱
خوزستان	۷	۹	۴	۵	۷	۳	۱	۵	۴	۳	۴	۹	۱	۱	۸	۴	۹	۴/۹۴
بوشهر	۴	۹	۵	۱۰	۸	۳	۱	۷	۷	۴	۴	۴	۱	۱	۴	۴	۹	۵/۰۵
کردستان	۴	۸	۷	۸	۱۰	۳	۱	۷	۴	۴	۴	۴	۱۰	۱	۶	۲	۶	۵/۱۵
اردبیل	۷	۹	۳	۳	۴	۳	۱	۱	۷	۴	۴	۵	۱۰	۱۰	۹	۱	۵	۵/۱۸
مازندران	۳	۹	۴	۶	۴	۳	۱	۸	۶	۶	۴	۸	۱	۱۰	۹	۲	۴	۵/۲۷
کهگیلویه و بویراحمد	۷	۸	۹	۶	۸	۳	۳	۱	۹	۵	۴	۶	۸	۱	۹	۱	۸	۵/۵۲
تهران	۷	۷	۷	۷	۵	۳	۱	۱۰	۵	۸	۱۰	۱۰	۱	۱	۶	۱۰	۰	۵/۷۲
میانگین کشوری	**۵/۶۱**	**۸/۰۲**	**۴/۶۲**	**۴/۹۱**	**۵/۴۶**	**۳/۰۰**	**۱/۴۴**	**۴/۷۷**	**۴/۴۳**	**۴/۸۱**	**۳/۶۴**	**۴/۷۲**	**۲/۹۱**	**۱/۸۳**	**۵/۷۰**	**۲/۵۱**	**۴/۶۸**	**۴/۳۰**

توضیحات: ۱. مؤلفه رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری در پژوهش اصلی، جزء مؤلفه‌های آماری بوده، که در زمستان ۱۳۹۷ اطلاعات این مؤلفه در دسترس تیم پژوهش قرار گرفت و مربوط به سال ۱۳۹۷ است. لکن شاید به‌دلیل کامل و جامع نبودن اطلاعات مربوط به این مؤلفه، به‌صورت نسبی در مقایسه با سایر مؤلفه‌ها از وضعیت آماری نامناسب‌تری برخوردار شده است که در صورت به‌روزرسانی شدن آمار آن امکان کاهش نمره آن دور از انتظار نمی‌باشد.

۲. شایان توضیح است در چهار مؤلفه خیانت در امانت،[1] کلاهبرداری،[2] تصرف عدوانی[3] و مزاحمت ملکی،[4] از آنجا که داده‌های مؤلفه‌های مربوط به این چهار ستون از سالنامه قوه قضائیه استخراج می‌شود و در آن گزارش، داده‌ها براساس ۱۰ پرونده پُرشکایت در هر استان ارائه می‌شود، در برخی استان‌ها این چهار مؤلفه جزء پرونده تشکیل شده نبود و درنتیجه اطلاعات این چهار مؤلفه برای همه استان‌ها در دسترس نبود؛ لذا تیم پژوهش تصمیم گرفت داده آماری در این استان‌ها (استان‌هایی که چهار مؤلفه فوق به‌دلیل آنکه آنها جزء ۱۰ پرونده پُرشکایت نبوده‌اند آماری برای آن موارد ذکر نشده است) را معادل کمترین عدد اعلامی در بین استان‌های دارای داده که در منابع اطلاعاتی برای آنها عددی اعلام شده، در نظر بگیرد و یا اعداد در دسترس در سالنامه سال ماقبل مربوط به آن استان لحاظ شود.

۳. در اعداد نرمال شده، برای هیچ استانی ضریب وزنی خاصی اِعمال نشده است.

۴. با توجه به اینکه سالنامه عمومی قوه قضائیه مربوط به سال ۱۳۹۷ منتشر شده است؛ لذا آمارهای استفاده شده در این مطالعه برخلاف مطالعه اول و دوم، براساس سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ و سالنامه آماری ۱۳۹۶ و سالنامه بیمه مرکزی سال ۱۳۹۷ و گزارش عملکرد واحدهای قضایی در اسفندماه ۱۳۹۷ است و تنها آمار مربوط به سه مؤلفه ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده، ثبات نرخ ارز و ثبات مسئولان استانی متناسب به سه ماه دوم سال ۱۳۹۸ از سایر منابع معتبر در دسترس دریافت و در جدول ۲ به‌کار برده شده است.

---

۱. برای این مؤلفه، در سالنامه سال ۱۳۹۷ تنها برای استان‌هاي اردبيل، ايلام، چهارمحال و بختياري، خراسان جنوبي، کهگيلويه و بويراحمد و همدان اطلاعات در دسترس تيم تحقيق نبوده است که کمترين عدد در ميان ساير استان‌ها برايشان منظور شده است و براي استان‌هاي خراسان شمالي، زنجان، کرمانشاه و لرستان اعدادي در سالنامه سال ۱۳۹۷ منظور نشده بود، ليکن به‌دليل آنکه در سالنامه سال ۱۳۹۶ قوه قضائيه استان‌هاي فوق داراي عدد بوده، برايشان همان اطلاعات سالنامه قبلي منظور شده است و در بقيه استان‌ها اين مؤلفه جزء ۱۰ پرونده اول پُرتعداد بوده و داراي داده مي‌باشند.

۲. برای این مؤلفه، تنها برای استان‌های اردبیل، چهار محال و بختیاري و کرمان داده در دسترس تیم تحقیق براي سالنامه سال ۱۳۹۶ بوده و براي ساير استان‌ها از اطلاعات سالنامه سال ۱۳۹۷ بهره گرفته شده است.

۳. برای این مؤلفه، تنها براي استان‌هاي آذربايجان شرقي، آذربايجان غربي، اردبيل، ايلام، چهارمحال و بختياري، خراسان شمالي، زنجان، کردستان، کرمانشاه، کهگيلويه و بويراحمد و لرستان داده در دسترس تيم تحقيق بوده است و براي ساير استان‌ها کمترين عدد در ميان سايرين لحاظ شده است.

٤. برای این مؤلفه نیز در سالنامه سال ۱۳۹۷ فقط آمار استان‌هاي اردبيل، کهگيلويه و بويراحمد، گيلان و مازندران در دسترس تيم تحقيق بوده است.

شکل ۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های آماری به تفکیک استان‌ها، تابستان ۱۳۹۸

مقایسه اطلاعات استخراجی مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نرمال شده) به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸ نسبت به بهار ۱۳۹۸ به‌ترتیب استان‌های همدان، آذربایجان غربی و خراسان جنوبی نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی مناسب‌تری داشتند و استان‌های تهران، کهگیلویه و بویراحمد و مازندران به‌ترتیب نسبت به سایر استان‌ها در بررسی مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی نامناسب‌تری کسب کرده‌اند.

این درحالی است که در بهار ۱۳۹۸ به‌ترتیب استان‌های همدان، خراسان جنوبی و آذربایجان غربی نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی مناسب‌تری داشتند و استان‌های تهران، کهگیلویه و بویراحمد و مازندران به‌ترتیب نسبت به سایر استان‌ها در بررسی مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی نامناسب‌تری کسب کرده‌اند. **به‌عبارتی در چند مطالعه اخیر معمولاً استان‌های همدان، خراسان جنوبی و آذربایجان غربی از ارزیابی بهتری برخوردار بوده‌اند[1] و استان‌های تهران و کهگیلویه و بویراحمد با تکرار ارزیابی نامناسب‌تری در مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری را به‌خود اختصاص داده است.** در ادامه، داده‌های آماری گردآوری شده با داده‌های پیمایشی به‌دست آمده در این پژوهش، تلفیق شده و شاخص نهایی امنیت سرمایه‌گذاری برای هر استان و کل کشور ارائه می‌شود.

---

۱. البته باید مجدداً متذکر شد که شاید دلیل به‌دست آمدن چنین نتیجه‌اي براي برخي از استان‌هاي کمتر برخوردار که در ارزیابي‌ها شرایط بهتري را کسب کرده باشند به‌دلیل عدم مشارکت مورد انتظار و مورد نیاز فعالان کسب‌وکار در آن استان‌ها در پایش بوده باشد. به‌عبارتي چون تعداد نمونه دریافتي فاصله زیادي تا حدنصاب دارد ممکن است نتایج حاصله اعتماد لازم را اعلام نکنند و این نقصان آماري به مرور زمان و با افزایش تعداد مشارکت‌کنندگان و نمونه‌ها در پایش‌هاي آتي قابل رفع است.

۲-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۲۱ مؤلفه پیمایشی

ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از وضعیت مؤلفه‌های پیمایشی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نمره ۱۰ بدترین ارزیابی و صفر مناسب‌ترین ارزیابی) در جدول ۴ و نمودار ۲ ارائه شده است که نشان می‌دهد سه مؤلفه زیر **نامناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸** ارزیابی شده‌اند:

۱. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده،

۲. اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی،

۳. عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده.

مناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها) طی تابستان ۱۳۹۸ نیز عبارتند از:

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات)،

۲. رواج توزیع کالای قاچاق،

۳. استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی.

براساس ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در پیمایش بهار ۱۳۹۸، سه مؤلفه زیر به‌عنوان **نامناسب‌ترین** مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی شده بودند:

۱. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده،

۲. اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی،

۳. عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده.

و **مناسب‌ترین** مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها) در بهار ۱۳۹۸ عبارت بودند از:

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات)،

۲. رواج توزیع کالای قاچاق،

۳. مشترکاً دو مؤلفه استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی و مؤلفه میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی (با ارزیابی یکسان).

مقایسه نتایج ارزیابی تابستان ۱۳۹۸ با بهار ۱۳۹۸ نشان می‌دهد مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» که در بهار ۱۳۹۸ رتبه اول نامناسب‌ترین‌ها را کسب کرده بود مجدداً در پایش بهار ۱۳۹۸ نیز نامناسب‌ترین مؤلفه شناخته می‌شود. همچنین مؤلفه «اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی» و «عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده» که در بهار ۱۳۹۸ در رتبه دوم و سوم نامناسب‌ترین‌ها بودند در پایش تابسان ۱۳۹۸ نیز مجدداً با همان ترتیب نامناسب‌ترین‌ها ارزیابی شده‌اند که نشان از نامناسب بودن و وخیم بودن وضعیت این مؤلفه‌ها دارد. نکته جالب آنکه مؤلفه

«میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی» که در مطالعه پاییز در رتبه پانزدهم قرار داشته و وضعیت بسیار نامناسبی را کسب کرده بود به ناگهان از منظر ارزیابی‌کنندگان وضعیت مناسبی یافته و در پایش زمستان ۱۳۹۷ به رتبه سوم ارتقا یافته و در پایش بهار ۱۳۹۸ در رتبه چهارم و در پایش تابستان ۱۳۹۸ در رتبه سوم مناسب‌ترین ارزیابی‌ها جا گرفته است؛ این شاید بدین معناست که این مؤلفه از منظر فعالان کسب‌وکار نسبت به مطالعات گذشته در مطالعه اخیر (در فصل مؤخر این پایش) در امنیت سرمایه‌گذاری اثر پیش‌بینی‌ناپذیری و تخریبی کمتری داشته است؛ به‌عبارتی احتمالاً اثر مخرب تحریم‌ها در زمستان ۱۳۹۷ تخلیه شده و سایر مؤلفه‌ها نسبت به آن در ارزیابی توسط فعالان مشارکت‌کننده در پایش بهار و تابستان ۱۳۹۸ آثار تخریبی بیشتری دارا هستند.

جدول ۴. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ و مقایسه وضعیت آن با بهار ۱۳۹۸ (۱۰، بدترین ارزیابی) و (رتبه بالاتر وضعیت بدتر)

عنوان مؤلفه	بهار ۱۳۹۸		تابستان ۱۳۹۸	
	رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی
سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۱	۳/۹۵	۱	۴/۰۱
رواج توزیع کالای قاچاق	۲	۴/۴۲	۲	۴/۵۹
استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی	۳	۴/۵۰	۳	۴/۷۰
میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی	۴	۴/۵۰	۴	۴/۷۰
وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار	۵	۵/۲۸	۵	۵/۲۲
میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار	۶	۵/۴۸	۶	۵/۵۴
ثبات قیمت مواد اولیه	۱۰	۶/۷۲	۷	۶/۰۲
دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان	۷	۵/۹۷	۸	۶/۰۷
سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی (پلیس) در رسیدگی به شکایات فعالان اقتصادی	۸	۶/۵۲	۹	۶/۵۳
روشن بودن قوانین و مقررات ناظر بر کسب‌وکار	۹	۶/۶۷	۱۰	۶/۵۷
ثبات قوانین و مقررات	۱۱	۶/۷۷	۱۱	۶/۷۴
میزان اعتماد به دادگاه‌های استان برای احقاق به‌موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری	۱۲	۷/۰۰	۱۲	۷/۰۴
ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی	۱۳	۷/۱۱	۱۳	۷/۱۸
وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی	۱۴	۷/۳۶	۱۴	۷/۳۴
میزان تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی	۱۵	۷/۴۰	۱۵	۷/۴۲
میزان شیوع رشوه در ادارات	۱۶	۷/۵۰	۱۶	۷/۶۹
میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری	۱۷	۷/۷۳	۱۷	۷/۷۹
احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی	۱۸	۷/۸۷	۱۸	۷/۹۰
عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده	۱۹	۸/۰۶	۱۹	۸/۱۰
اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات	۲۰	۸/۱۱	۲۰	۸/۲۱
عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده	۲۱	۸/۳۷	۲۱	۸/۳۵

عمده‌ترین تفاوت در رتبه‌بندی مؤلفه‌ها، بهبود مؤلفه «ثبات قیمت مواد اولیه» به میزان ۳ رتبه در پایش تابستان ۱۳۹۸ نسبت به بهار ۱۳۹۸ است.

نمودار ۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸

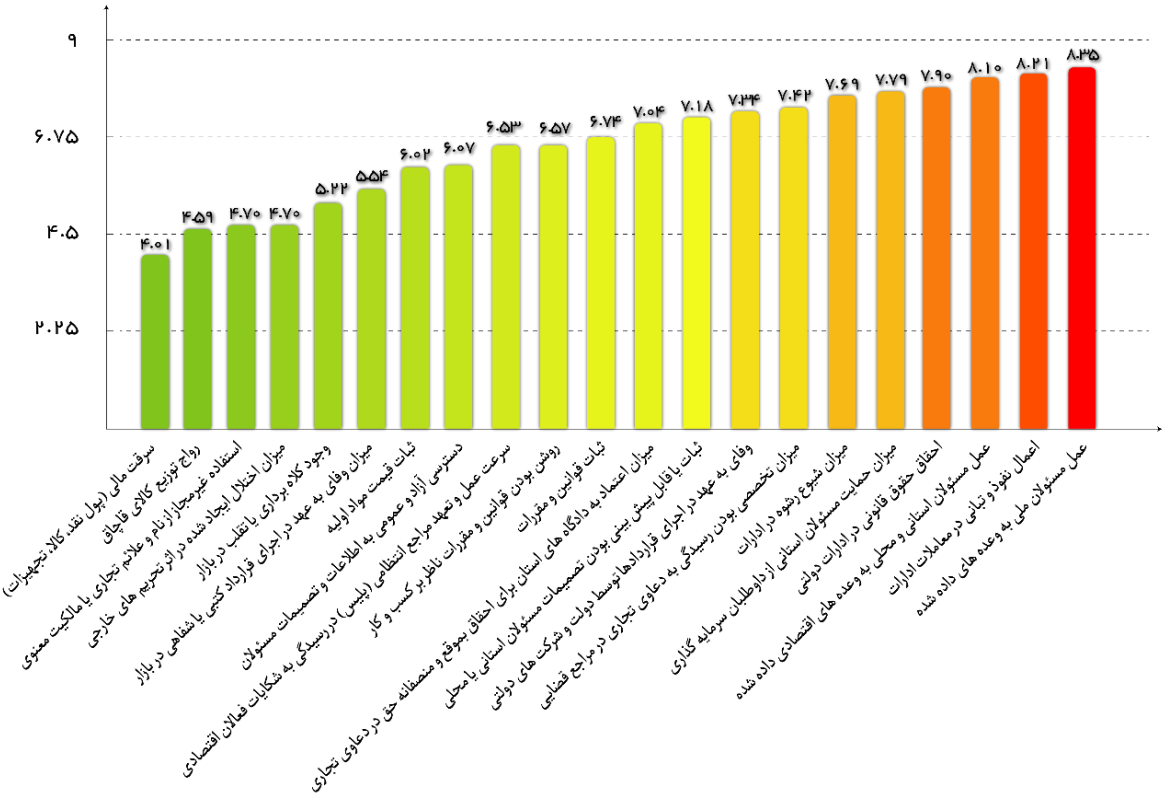

۳-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک استان‌ها

میانگین ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸ در جدول ۶ ارائه شده است. این جدول نشان می‌دهد در تابستان ۱۳۹۸ استان‌های گیلان، همدان، سیستان و بلوچستان به‌ترتیب دارای نامناسب‌ترین وضعیت و استان‌های خراسان شمالی، قم و بوشهر به‌ترتیب دارای مناسب‌ترین وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری نسبت به سایر استان‌ها از منظر فعالان کسب‌وکار ارزیابی شده‌اند.

شایان ذکر است در بهار ۱۳۹۸ استان‌های گیلان، آذربایجان غربی، سیستان و بلوچستان به‌ترتیب دارای نامناسب‌ترین وضعیت و استان‌های ایلام، گلستان، قم به‌ترتیب دارای مناسب‌ترین وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی نسبت به سایر استان‌ها از منظر فعالان کسب‌وکار ارزیابی شده بودند.

جدول ۵. شاخص امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی

زمستان ۱۳۹۶ (مطالعه اول)	۶/۴۶
بهار ۱۳۹۷ (مطالعه دوم)	۶/۶۵
تابستان ۱۳۹۷ (مطالعه سوم)	۶/۸۲
پاییز ۱۳۹۷ (مطالعه چهارم)	۶/۸۸
زمستان ۱۳۹۷ (مطالعه پنجم)	۶/۶۲
بهار ۱۳۹۸ (مطالعه ششم)	۶/۵۳
تابستان ۱۳۹۸ (مطالعه هفتم)	۶/۵۱

جدول فوق نشان از روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی طی هفت مطالعه انجام شده است. به‌عبارتی تا مطالعه پاییز ۱۳۹۷ ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های پایشی امنیت سرمایه‌گذاری وضعیت صعودی یا همان وضعیت نامناسب و بدتر شدن را نشان می‌دهد و از زمستان ۱۳۹۷ تا تابستان ۱۳۹۸ ارزیابی فعالان قدری وضعیت را نسبت به فصول و پایش‌های قبلی مناسب‌تر بیان می‌کند. نمودار ۶ در اواخر این گزارش، روند تغییرات این شاخص را نشان می‌دهد.

جدول ۶. ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی (SD)

به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	خراسان شمالی	۵/۷۵	۱۷	اردبیل	۶/۴۹
۲	قم	۵/۹۷	۱۸	یزد	۶/۵۵
۳	بوشهر	۶/۰۸	۱۹	مرکزی	۶/۵۶
۴	خراسان جنوبی	۶/۱۴	۲۰	خراسان رضوی	۶/۶۰
۵	هرمزگان	۶/۱۷	۲۱	قزوین	۶/۶۲
۶	گلستان	۶/۳۰	۲۲	آذربایجان شرقی	۶/۶۴
۷	زنجان	۶/۳۴	۲۳	کرمان	۶/۶۵
۸	سمنان	۶/۳۷	۲۴	تهران	۶/۷۰
۹	اصفهان	۶/۳۸	۲۵	کرمانشاه	۶/۷۵
۱۰	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۳۸	۲۶	کردستان	۶/۷۷
۱۱	چهارمحال و بختیاری	۶/۳۸	۲۷	لرستان	۶/۸۳
۱۲	مازندران	۶/۴۱	۲۸	آذربایجان غربی	۶/۹۵
۱۳	البرز	۶/۴۱	۲۹	سیستان و بلوچستان	۶/۹۹
۱۴	ایلام	۶/۴۲	۳۰	همدان	۷/۱۱
۱۵	خوزستان	۶/۴۶	۳۱	گیلان	۷/۱۶
۱۶	فارس	۶/۴۶	**میانگین کشوری (میانگین ساده)**		۶/۵۱

* شایان ذکر است در محاسبه میانگین از روش ساده استفاده شده است.

شکل ۲. ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک استان‌ها، تابستان ۱۳۹۸

۴-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک حوزه‌های کاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی

تیم پژوهش برای استنتاج بیشتر از نتایج این پژوهش، کل فعالیت‌های اقتصادی را در ایران براساس طبقه‌بندی ISIC و حساب‌های ملی به ۹ حوزه کاری زیر تقسیم کرده است:

۱. صنعت (شامل همه صنایع و موارد مرتبط با ساختمان)

۲. زراعت، باغداری و جنگلداری

۳. دامداری، مرغداری و شیلات

۴. معدن بجز نفت و گاز

۵. نفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب و برق و گاز

۶. هتل، رستوران، تهیه و توزیع غذا

۷. ارتباطات و توزیع (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی)

۸. خدمات تولیدی (واسطه‌گری مالی، بانک، بیمه، مستغلات اجاره و فعالیت‌های کسب‌وکار)

۹. خدمات (آموزش، بهداشت و...)

ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پژوهش از امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در تابستان ۱۳۹۸ به تفکیک حوزه‌های کاری در جدول ۷ و نمودار ۳ ارائه شده است.

جدول ۷. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری در ایران
به تفکیک حوزه‌های کاری در مطالعه تابستان ۱۳۹۸[1] و مقایسه با ارزیابی پایش بهار ۱۳۹۸

حوزه کاری	بهار ۱۳۹۸	تابستان ۱۳۹۸	تغییر وضعیت
معدن (بجز نفت و گاز)	۶/۴۱	۶/۱۴	بهتر
دامداری، مرغداری و شیلات	۶/۷۶	۶/۲۰	بهتر
زراعت، باغداری و جنگلداری	۶/۵۶	۶/۳۰	بهتر
نفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب و برق و گاز	۶/۳۹	۶/۴۵	بدتر
صنعت (شامل همه صنایع و موارد مرتبط با ساختمان)	۷/۰۵	۶/۵۴	بهتر
خدمات (آموزش، بهداشت و...)	۶/۷۶	۶/۵۴	بهتر
خدمات تولیدی (واسطه‌گری مالی، بانک، بیمه، مستغلات اجاره و فعالیت‌های کسب‌وکار)	۶/۲۷	۶/۶۸	بدتر
هتل، رستوران، تهیه و توزیع غذا	۶/۵۹	۶/۷۳	بدتر
ارتباطات و توزیع (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی)	۶/۱۳	۶/۹۰	بدتر

فعالان اقتصادی از حوزه «معدن (بجز نفت و گاز)» که از سراسر کشور در این پیمایش مشارکت داشته‌اند بهترین و مناسب‌ترین ارزیابی را از مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری ارائه داده‌اند و در مقابل فعالان اقتصادی در حوزه «ارتباطات، توزیع و... (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی)» که از سراسر کشور در این پیمایش مشارکت کرده‌اند، در تابستان ۱۳۹۸ بدترین و نامناسب‌ترین ارزیابی را از مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری ارائه داده بودند. در حالی که در پایش بهار ۱۳۹۸ این فعالان از حوزه «صنعت (شامل همه صنایع و موارد مرتبط با ساختمان)» بودند که وضعیت ان را نامناسب ارزیابی کرده بودند.

با مقایسه داده‌ها درمی‌یابیم که در مطالعه بهار ۱۳۹۸، برعکس پایش اخیر، فعالان اقتصادی از حوزه «ارتباطات، توزیع و... (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی)»که از سراسر کشور در این پیمایش مشارکت داشته‌اند بهترین و مناسب‌ترین ارزیابی را از مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری ارائه داده بودند و در مقابل فعالان اقتصادی همین حوزه در زمستان ۱۳۹۷، بدترین و نامناسب‌ترین ارزیابی را از مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری ارائه داده بودند. به‌عبارتی در حد فاصل این سه پایش وضعیت پیمایش فعالان اقتصادی از حوزه «ارتباطات، توزیع و... (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی)» به‌شدت در حال تغییر بوده است که یا ناشی از نوسانات وضعیت فعالیت در این حوزه است یا در مجموعه نمونه‌گیری‌های انجام شده در این پایش با تغییراتی از منظر تعداد فعالین مشارکت‌کننده در هر حوزه کاری مواجه شده‌اند و یا عوامل دیگری بر این نوع ارزیابی فعالان این حوزه مؤثر بوده است.

۱. داده‌هاي جدول فوق برحسب مؤلفه‌هاي پيمايشي است.

نمودار ۳. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک حوزه‌های کاری در تابستان ۱۳۹۸

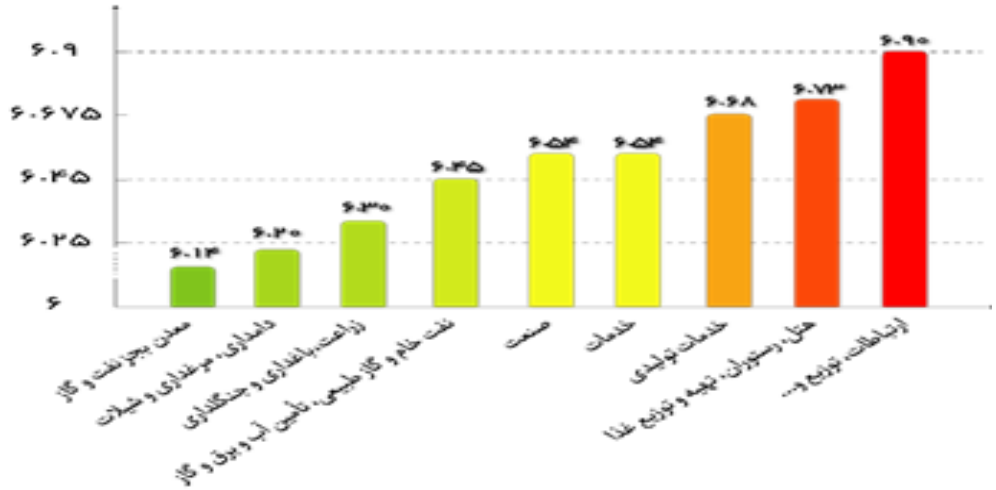

۵-۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک هر حوزه کاری

ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش از مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک هر حوزه کاری در جدول ۸ نشان داده شده است.

جدول ۸ به‌عنوان مثال نشان می‌دهد در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» از منظر فعالان در بخش خدمات تولیدی، بانک و بیمه نامناسب‌ترین مؤلفه ارزیابی شده است و یا از منظر فعالان در بخش صنعت و ساختمان مؤلفه‌های «سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)»، «رواج توزیع کالای قاچاق» و «میزان اختلال در اثر تحریم‌های خارجی» و «استفاده غیرمجاز از نام تجاری و مالکیت معنوی» به‌ترتیب با کسب کمترین نمره مناسب‌ترین ارزیابی را به‌خود اختصاص داده‌اند.

برای بررسی بهتر روند پیمایش و کسب اطلاع از ارزیابی دقیق مشارکت‌کنندگان لازم است تا نتایج جدول ۸ در تابستان ۱۳۹۸ با نتایج همان جدول در بهار ۱۳۹۸ نیز مقایسه شود.[۱]

مثلاً از منظر فعالان در حوزه خدمات آموزش و بهداشت، در مطالعه اول نامناسب‌ترین ارزیابی از مؤلفه‌ها شامل «عمل مسئولان ملی به وعده‌ها» انتخاب شده بود، درحالی‌که در مطالعه دوم نامناسب‌ترین مؤلفه «اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» و در مطالعه سوم هم‌زمان نامناسب‌ترین مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌ها» و مؤلفه «اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» ارزیابی شده است و برای مطالعه چهارم مجدداً مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌ها» نامناسب‌ترین ارزیابی را به‌خود اختصاص داده است و در مطالعه بهار ۱۳۹۸(مطالعه ششم) مجدداً مؤلفه «اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» نامناسب‌ترین ارزیابی را داشته و برای پایش تابستان ۱۳۹۸(مطالعه هفتم) مؤلفه «اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» بالاترین ارزیابی و نامناسب‌ترین نمره را کسب کرده است. به‌عبارتی با بررسی روندها در پایش‌های مختلف می‌توان مؤلفه‌هایی که از منظر هر گروه از فعالان کسب‌وکار حائز ارزیابی‌های نامناسب‌تر یا مناسب‌تر می‌شوند را شناسایی کرد تا براساس هریک از آنها مسئولان مربوطه اولویت‌های فصلی و سالیانه‌ای را برای برطرف کردن مشکلات مورد نظر تغییر دهند.

---

۱. براي مطالعه بيشتر مي‌توانيد به گزارش سيدامير سياح و ايمان تهراني، «پايش امنيت سرمايه‌گذاري به تفكيك استان‌ها و حوزه‌هاي كاري ۶. بهار ۱۳۹۸»، شماره مسلسل ۱۶۸۲۰، دي‌ماه ۱۳۹۸، ص ۳۳، مراجعه كنيد.

جدول ۸. ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های (پیمایشی) امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک حوزه‌های کاری در تابستان ۱۳۹۸

(نامناسب‌ترین ارزیابی: ۱۰)

عنوان	صنعت و ساختمان	زراعت و باغداری	دامداری، مرغداری و شیلات	معدن (بجز نفت و گاز)	نفت، گاز، آب و برق	هتل، رستوران، تهیه غذا	ارتباطات، توزیع و حمل‌ونقل	خدمات تولیدی، بانک و بیمه	خدمات آموزش و بهداشت
ثبات قیمت مواد اولیه	۵/۸۰	۶/۴۹	۶/۲۰	۶/۴۴	۶/۲۸	۵/۸۳	۶/۲۷	۶/۴۳	۶/۳۸
ثبات قوانین و مقررات	۶/۶۴	۷/۲۰	۶/۳۹	۶/۹۲	۶/۷۹	۶/۱۵	۷/۳۶	۶/۸۵	۶/۴۸
ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان	۷/۰۶	۶/۴۷	۷/۰۰	۷/۲۱	۷/۲۶	۷/۲۹	۷/۷۸	۷/۷۴	۶/۸۷
روشن بودن قوانین و مقررات کسب‌وکار	۶/۶۸	۶/۱۴	۵/۷۵	۵/۸۷	۵/۸۲	۵/۴۲	۶/۸۹	۶/۸۱	۶/۴۳
میزان اعتماد به دادگاه‌های استان	۷/۰۴	۶/۶۰	۶/۵۶	۵/۷۷	۷/۲۶	۸/۲۳	۷/۳۳	۶/۹۲	۷/۳۵
سرعت عمل و تعهد پلیس در رسیدگی به شکایات	۶/۵۱	۶/۲۵	۶/۳۳	۵/۸۷	۶/۸۶	۶/۲۵	۶/۸۶	۶/۶۵	۶/۵۴
تخصصی بودن مراجع قضایی در دعاوی تجاری	۷/۵۰	۷/۰۳	۷/۳۰	۶/۶۳	۷/۹۱	۸/۲۳	۷/۶۶	۶/۹۱	۷/۳۸
رواج توزیع کالای قاچاق	۴/۵۸	۴/۴۴	۳/۵۵	۴/۳۳	۵/۷۹	۵/۴۲	۵/۴۵	۴/۱۴	۴/۱۱
دسترسی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان	۶/۱۲	۵/۷۴	۵/۲۱	۶/۵۴	۵/۰۱	۵/۱۰	۶/۶۶	۶/۰۱	۶/۱۱
میزان شیوع رشوه در ادارات	۷/۷۱	۶/۶۳	۷/۲۶	۷/۳۱	۸/۱۶	۸/۶۵	۸/۰۰	۷/۶۶	۷/۶۵
اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات	۸/۱۹	۷/۷۷	۷/۸۸	۷/۳۱	۸/۴۸	۸/۵۴	۸/۳۴	۸/۴۰	۸/۴۵
وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار	۵/۰۸	۵/۰۱	۵/۶۰	۴/۴۲	۴/۵۳	۶/۳۵	۵/۸۳	۵/۴۹	۵/۲۹
میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد در بازار	۵/۴۸	۵/۳۵	۶/۰۱	۵/۶۷	۵/۲۴	۵/۶۳	۵/۹۱	۵/۴۳	۵/۶۵
وفای به عهد دولت و شرکت‌های دولتی	۷/۴۷	۶/۹۰	۷/۲۶	۶/۹۲	۷/۱۷	۷/۱۹	۷/۰۴	۷/۴۱	۷/۱۶
عمل مسئولان ملی به وعده‌ها	۸/۳۴	۷/۹۲	۸/۴۴	۷/۹۸	۸/۳۲	۸/۴۴	۸/۴۳	۸/۵۱	۸/۴۳
عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌ها	۸/۰۰	۷/۷۵	۸/۳۰	۷/۷۹	۷/۹۹	۸/۴۴	۸/۴۷	۸/۳۹	۸/۲۵
سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۳/۷۷	۴/۱۴	۳/۹۲	۳/۸۵	۲/۹۷	۳/۴۴	۵/۰۲	۴/۶۲	۴/۲۵
استفاده غیرمجاز از نام تجاری و مالکیت معنوی	۴/۷۹	۴/۸۶	۲/۹۳	۳/۵۶	۳/۷۰	۵/۲۱	۴/۹۸	۵/۰۷	۴/۴۲
احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی	۸/۰۰	۷/۳۷	۷/۸۸	۷/۶۰	۷/۸۹	۷/۹۲	۷/۹۵	۷/۶۱	۷/۸۴
میزان اختلال در اثر تحریم‌های خارجی	۴/۷۹	۴/۸۶	۲/۹۳	۳/۵۶	۳/۷۰	۵/۲۱	۴/۹۸	۵/۰۷	۴/۴۲
میزان حمایت مسئولان استانی از سرمایه‌گذاری	۷/۷۱	۷/۴۵	۷/۵۱	۷/۵۰	۸/۴۰	۸/۴۴	۷/۷۶	۸/۲۱	۷/۸۳

۶-۲. ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک فعالان اقتصادی استان‌ها

جدول ۹ ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش را به تفکیک هریک از ۳۱ استان نشان می‌دهد. ۲۱ ستون جدول ۸ درواقع ۲۱ مؤلفه پیمایشی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به‌ترتیب زیر است:

۱. ثبات قیمت مواد اولیه،

۲. ثبات قوانین و مقررات،

۳. ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی،

۴. روشن بودن قوانین و مقررات ناظر بر کسب‌وکار،

۵. میزان اعتماد به دادگاه‌های استان برای احقاق به‌موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری،

۶. سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی (پلیس) در رسیدگی به شکایات فعالان اقتصادی،

۷. میزان تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی،

۸. رواج توزیع کالای قاچاق،

۹. دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان،

۱۰. میزان شیوع رشوه در ادارات،

۱۱. اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات،

۱۲. وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار،

۱۳. میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار،

۱۴. وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی،

۱۵. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده،

۱۶. عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده،

۱۷. سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)،

۱۸. استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی،

۱۹. احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی،

۲۰. میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی،

۲۱. میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری.

جدول ۹. نتایج ارزیابی ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک فعالان اقتصادی ۳۱ استان در پایش تابستان ۱۳۹۸

(نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

مؤلفه / استان	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	میانگین
اردبیل	۷/۰۰	۶/۵۵	۷/۷۷	۶/۶۶	۶/۸۰	۶/۷۷	۷/۳۶	۴/۰۵	۵/۴۱	۶/۹۸	۸/۳۴	۵/۱۶	۴/۵۹	۷/۶۴	۸/۴۸	۸/۳۴	۳/۸۰	۴/۲۷	۸/۱۸	۴/۲۷	۷/۹۱	۶/۴۹
اصفهان	۵/۶۲	۶/۳۴	۷/۱۴	۶/۵۹	۶/۸۲	۶/۲۲	۷/۱۵	۴/۳۸	۶/۱۱	۶/۹۸	۷/۸۷	۴/۹۹	۵/۵۳	۶/۹۹	۸/۱۳	۷/۸۲	۳/۸۲	۴/۸۲	۷/۹۰	۴/۸۲	۷/۹۳	۶/۳۸
البرز	۵/۲۴	۶/۹۶	۶/۶۰	۶/۹۶	۷/۱۴	۶/۹۱	۸/۱۰	۴/۶۶	۵/۹۸	۷/۸۳	۷/۷۵	۵/۰۶	۵/۱۰	۷/۶۵	۷/۷۵	۷/۵۹	۳/۲۶	۴/۴۰	۸/۰۳	۴/۴۰	۷/۳۰	۶/۴۱
ایلام	۳/۴۵	۴/۸۳	۷/۴۱	۴/۵۷	۷/۱۶	۶/۹۸	۷/۴۱	۵/۱۷	۳/۹۷	۸/۲۸	۸/۷۹	۷/۲۴	۵/۱۷	۸/۲۸	۸/۷۱	۸/۹۷	۳/۲۸	۳/۹۷	۸/۷۹	۳/۹۷	۸/۵۳	۶/۴۲
آذربایجان شرقی	۵/۶۷	۷/۲۰	۷/۷۸	۶/۹۷	۷/۰۸	۶/۵۹	۷/۰۰	۵/۱۳	۵/۹۵	۸/۱۸	۸/۱۴	۴/۸۴	۵/۲۹	۷/۲۰	۸/۳۸	۸/۴۶	۳/۹۵	۴/۸۴	۷/۹۷	۴/۸۴	۸/۰۸	۶/۶۴
آذربایجان غربی	۵/۶۶	۶/۸۹	۷/۷۰	۷/۳۲	۷/۶۱	۶/۹۹	۷/۷۰	۵/۲۷	۶/۹۵	۸/۰۵	۸/۹۲	۶/۵۱	۵/۸۳	۸/۰۱	۸/۱۳	۸/۵۱	۴/۵۶	۴/۶۹	۷/۷۵	۴/۶۹	۸/۲۴	۶/۹۵
بوشهر	۵/۵۴	۶/۲۵	۶/۲۵	۶/۰۷	۵/۷۱	۵/۳۶	۷/۵۰	۵/۰۰	۵/۸۹	۷/۵۰	۸/۲۱	۵/۱۸	۴/۶۴	۷/۷۹	۷/۳۲	۶/۹۶	۴/۱۱	۵/۳۶	۶/۴۳	۵/۳۶	۶/۲۵	۶/۰۸
تهران	۵/۶۶	۶/۸۹	۷/۴۸	۶/۶۶	۷/۲۸	۶/۴۹	۷/۴۴	۵/۱۹	۵/۹۱	۸/۱۶	۸/۲۵	۵/۵۲	۵/۴۴	۷/۲۹	۸/۵۸	۸/۱۷	۴/۱۱	۵/۲۰	۸/۰۸	۵/۲۰	۷/۷۱	۶/۷۰
چهارمحال و بختیاری	۶/۷۳	۵/۹۵	۵/۹۳	۷/۰۷	۵/۸۹	۶/۷۰	۶/۶۸	۳/۱۱	۵/۳۰	۷/۵۹	۸/۶۴	۵/۵۵	۶/۲۷	۶/۹۸	۸/۲۳	۷/۲۵	۵/۲۳	۴/۹۸	۷/۲۳	۴/۹۸	۷/۷۳	۶/۳۸
خراسان جنوبی	۶/۸۴	۶/۶۸	۶/۹۴	۶/۴۸	۶/۴۳	۶/۳۳	۷/۳۵	۳/۸۸	۵/۷۱	۶/۷۳	۷/۸۱	۳/۵۲	۵/۴۱	۷/۴۰	۷/۵۰	۷/۶۵	۱/۵۸	۴/۲۹	۷/۵۰	۴/۲۹	۸/۵۷	۶/۱۴
خراسان رضوی	۵/۴۹	۷/۱۸	۶/۶۹	۶/۵۷	۷/۱۹	۶/۸۰	۷/۶۹	۴/۶۸	۶/۲۲	۷/۵۸	۸/۰۴	۵/۶۸	۶/۲۱	۷/۰۹	۸/۵۶	۷/۹۸	۴/۱۷	۴/۷۵	۷/۹۰	۴/۷۵	۷/۳۹	۶/۶۰
خراسان شمالی	۶/۶۷	۴/۷۹	۸/۵۴	۳/۹۶	۵/۶۳	۵/۸۳	۶/۲۵	۳/۱۳	۴/۵۸	۶/۲۵	۷/۵۰	۴/۵۸	۴/۳۸	۶/۴۶	۷/۰۸	۸/۱۳	۳/۱۳	۴/۵۸	۶/۶۷	۴/۵۸	۸/۱۳	۵/۷۵
خوزستان	۵/۹۲	۶/۲۱	۷/۲۹	۶/۷۰	۶/۷۴	۶/۶۶	۷/۰۶	۴/۷۸	۶/۴۶	۷/۷۸	۸/۴۱	۴/۹۸	۵/۰۷	۷/۰۱	۷/۸۴	۸/۲۴	۴/۴۲	۴/۱۹	۷/۸۵	۴/۱۹	۷/۷۸	۶/۴۶
زنجان	۶/۱۹	۶/۶۷	۷/۵۰	۶/۳۱	۷/۰۲	۶/۱۹	۶/۴۳	۴/۱۷	۵/۸۳	۶/۷۹	۷/۰۲	۴/۸۸	۵/۰۰	۷/۹۸	۸/۳۳	۷/۵۰	۴/۰۵	۵/۳۶	۷/۵۰	۵/۳۶	۷/۱۴	۶/۳۴
سمنان	۶/۰۲	۶/۳۶	۵/۵۷	۶/۲۵	۶/۵۹	۵/۹۱	۷/۹۵	۴/۵۵	۵/۴۵	۷/۵۰	۸/۵۲	۴/۴۳	۶/۱۴	۷/۸۴	۸/۳۰	۷/۰۵	۳/۰۷	۵/۲۳	۸/۱۸	۵/۲۳	۷/۶۱	۶/۳۷
سیستان و بلوچستان	۷/۳۳	۷/۶۳	۸/۰۲	۷/۱۱	۷/۹۱	۷/۳۷	۸/۹۴	۴/۵۳	۶/۲۳	۷/۱۱	۷/۸۹	۴/۳۳	۵/۹۵	۷/۹۳	۹/۰۹	۹/۴۸	۳/۹۹	۴/۰۳	۸/۶۹	۴/۰۳	۹/۲۰	۶/۹۹
فارس	۵/۴۷	۶/۶۲	۶/۳۵	۶/۵۳	۶/۵۴	۶/۶۷	۷/۱۷	۳/۹۰	۶/۰۶	۷/۸۳	۸/۵۷	۵/۳۸	۵/۴۲	۷/۵۰	۸/۳۴	۸/۰۶	۴/۳۲	۴/۵۸	۸/۰۵	۴/۵۸	۷/۷۸	۶/۴۶
قزوین	۶/۹۱	۶/۸۹	۷/۳۱	۶/۵۶	۷/۴۰	۵/۷۵	۷/۳۳	۵/۴۷	۶/۴۱	۸/۰۸	۸/۲۵	۴/۹۰	۵/۵۱	۷/۹۸	۸/۸۳	۷/۹۰	۳/۵۶	۴/۲۴	۷/۸۳	۴/۲۴	۷/۷۵	۶/۶۲
قم	۴/۷۹	۶/۵۶	۵/۵۲	۵/۷۳	۶/۷۷	۶/۱۵	۶/۹۸	۶/۲۵	۵/۰۰	۶/۶۷	۷/۶۰	۵/۳۱	۵/۰۰	۶/۵۶	۷/۷۱	۶/۵۶	۳/۵۴	۴/۵۸	۷/۲۹	۴/۵۸	۶/۱۵	۵/۹۷
کردستان	۶/۸۸	۵/۷۸	۸/۲۸	۶/۴۱	۷/۳۴	۶/۷۲	۷/۸۱	۴/۳۸	۸/۱۳	۸/۲۸	۸/۷۵	۵/۱۶	۵/۰۰	۷/۱۹	۹/۰۶	۹/۵۳	۳/۱۳	۴/۰۶	۷/۱۹	۴/۰۶	۹/۰۶	۶/۷۷
کرمان	۶/۱۲	۶/۹۲	۶/۵۳	۶/۲۶	۷/۶۲	۷/۵۸	۸/۵۷	۲/۶۹	۶/۲۰	۷/۳۴	۸/۵۷	۴/۵۳	۶/۵۵	۷/۶۶	۸/۴۹	۸/۲۶	۴/۷۹	۴/۴۸	۸/۲۲	۴/۴۸	۷/۹۱	۶/۶۵
کرمانشاه	۶/۶۵	۷/۵۰	۷/۷۳	۶/۲۱	۷/۰۹	۶/۳۱	۷/۳۹	۴/۰۳	۶/۲۱	۸/۱۷	۸/۲۷	۴/۳۷	۵/۵۲	۷/۳۰	۸/۹۲	۸/۵۸	۴/۸۰	۵/۱۱	۸/۳۸	۵/۱۱	۸/۱۵	۶/۷۵
کهگیلویه و بویراحمد	۷/۰۰	۸/۰۰	۷/۰۰	۵/۵۰	۶/۷۵	۵/۵۰	۷/۷۵	۳/۷۵	۶/۵۰	۸/۰۰	۸/۲۵	۵/۰۰	۵/۲۵	۷/۵۰	۸/۷۵	۸/۲۵	۳/۲۵	۲/۷۵	۸/۵۰	۲/۷۵	۸/۰۰	۶/۳۸
گلستان	۷/۴۰	۵/۸۰	۷/۷۰	۵/۷۰	۶/۵۰	۵/۹۰	۷/۶۰	۳/۸۰	۵/۷۰	۷/۵۰	۸/۱۰	۴/۴۰	۶/۲۰	۷/۴۰	۸/۸۰	۸/۶۰	۴/۳۰	۳/۲۰	۷/۲۰	۳/۲۰	۷/۲۰	۶/۳۰
گیلان	۶/۹۳	۷/۴۸	۷/۲۹	۶/۹۳	۸/۱۴	۷/۱۸	۷/۶۸	۴/۷۱	۶/۳۵	۸/۷۶	۹/۲۴	۵/۶۵	۵/۵۷	۷/۳۹	۸/۱۸	۸/۳۸	۵/۱۰	۵/۹۶	۸/۹۲	۵/۹۶	۸/۶۵	۷/۱۶
لرستان	۸/۰۳	۷/۱۵	۸/۳۰	۷/۱۰	۷/۲۴	۶/۹۵	۷/۵۸	۴/۱۷	۶/۵۰	۷/۶۹	۸/۳۱	۴/۸۴	۶/۰۸	۷/۳۸	۸/۳۲	۸/۸۶	۴/۱۰	۴/۱۸	۷/۸۵	۴/۱۸	۸/۶۵	۶/۸۳
مازندران	۵/۸۱	۶/۳۵	۷/۱۱	۶/۶۲	۶/۵۲	۶/۸۱	۷/۰۱	۴/۶۹	۵/۷۴	۷/۵۲	۸/۰۲	۵/۶۹	۵/۷۵	۷/۱۴	۸/۱۳	۷/۶۸	۴/۲۸	۴/۳۳	۷/۸۱	۴/۳۳	۷/۲۳	۶/۴۱
مرکزی	۶/۹۷	۷/۷۶	۷/۱۱	۵/۹۲	۸/۰۳	۶/۰۵	۷/۳۷	۴/۷۴	۵/۵۳	۷/۲۴	۷/۷۶	۵/۰۰	۴/۶۱	۷/۲۴	۸/۶۸	۸/۲۹	۳/۵۵	۴/۷۴	۸/۲۹	۴/۷۴	۸/۱۶	۶/۵۶
هرمزگان	۶/۹۷	۶/۴۵	۷/۲۴	۶/۰۵	۶/۴۵	۵/۶۶	۷/۲۴	۳/۸۲	۶/۸۴	۷/۸۹	۸/۱۶	۵/۱۳	۵/۷۹	۶/۸۴	۸/۰۳	۸/۲۹	۲/۵۰	۳/۰۳	۶/۸۴	۳/۰۳	۷/۲۴	۶/۱۷
همدان	۶/۳۶	۷/۵۰	۷/۷۳	۶/۸۲	۷/۸۴	۶/۷۰	۷/۶۱	۳/۹۸	۶/۳۶	۸/۷۵	۹/۰۹	۵/۴۵	۵/۵۷	۸/۵۲	۸/۵۲	۸/۸۶	۴/۵۵	۵/۹۱	۸/۵۲	۵/۹۱	۸/۷۵	۷/۱۱
یزد	۵/۹۱	۵/۶۱	۶/۸۲	۶/۸۹	۷/۰۵	۶/۵۹	۷/۷۳	۴/۵۵	۶/۰۶	۷/۷۳	۸/۳۳	۵/۸۳	۵/۰۸	۷/۹۵	۸/۷۱	۸/۱۸	۴/۰۲	۴/۹۲	۷/۵۸	۴/۹۲	۷/۲۰	۶/۴۹
کل کشور	۶/۲۳	۶/۶۴	۷/۱۸	۶/۳۷	۶/۹۸	۶/۴۷	۷/۴۵	۴/۴۱	۵/۹۹	۷/۶۴	۸/۲۴	۵/۱۳	۵/۴۵	۷/۴۲	۸/۳۲	۸/۱۴	۳/۸۸	۴/۵۵	۷/۸۴	۴/۵۵	۷/۸۵	۶/۵۱

جدول ۹ نشان می‌دهد از منظر فعالان اقتصادی در هر استان کدام مؤلفه‌ها در ارزیابی آنها به‌عنوان مناسب‌ترین یا نامناسب‌ترین مؤلفه شناخته می‌شود. با تحلیل مقایسه‌ای این جدول با جدول ۹ در گزارش بهار ۱۳۹۸ می‌توان به اطلاعات قابل توجهی دست یافت؛ ازجمله اینکه مثلاً در استان فارس در هر دو مطالعه، مؤلفه «اِعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» نامناسب‌ترین ارزیابی را به‌خود اختصاص داده است. علاوه‌بر این، در ارزیابی هر دو فصل، مؤلفه «میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های

خارجی» نامناسب‌ترین ارزیابی در مطالعه بهار ۱۳۹۸ مربوط به استان بوشهر است درحالی‌که در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ نامناسب‌ترین ارزیابی درخصوص این مؤلفه مربوط به استان گیلان بوده است. از این نوع مقایسه‌ها می‌توان برای همه استان‌ها ارائه داد تا سیر تغییرات ارزیابی فعالان اقتصادی هر استان در طول زمان مورد توجه و بررسی سیاستگذاران و مسئولان استانی قرار گیرد و وضعیت تغییرات هر استان در رتبه‌بندی مؤلفه‌های مورد سنجش با دقت ارزیابی و تحلیل شود. به این ترتیب انتظار می‌رود مسئولان استانی بتوانند برای مطالعه فصول بعدی در بهتر شدن وضعیت استان خود اقدامات مفیدتر و اصلاحی‌تری را خصوصاً در آن مؤلفه‌هایی که از نظر ارزیابی نامناسب‌تر شناسایی شده‌اند به سرانجام برسانند.

۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری

همچنان‌که در بخش‌های پیشین اشاره شد، هر شاخص از تعدادی نماگر و هر نماگر از تعدادی مؤلفه تشکیل شده است. در بخش قبلی این گزارش، نتایج این پژوهش براساس مؤلفه‌های آماری و پیمایشی ارائه شد. در این بخش نتایج پژوهش براساس نماگرهای هفت‌گانه امنیت سرمایه‌گذاری ارائه می‌شود.

یادآوری می‌شود در این پژوهش، هفت نماگر اصلی تشکیل‌دهنده شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به این ترتیب تعریف شده‌اند و ارزیابی کلی هر نماگر با تلفیق مؤلفه‌های آماری و پیمایشی (به‌صورت تأثیر ۲۰ درصدی مؤلفه‌های آماری و ۸۰ درصدی مؤلفه‌های پیمایشی) به این ترتیب بوده است:

جدول ۱۰. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به‌ترتیب ارزیابی در تابستان ۱۳۹۸

(نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف به ترتیب	نماگرهای شاخص امنیت سرمایه‌گذاری	بهار ۱۳۹۸	تابستان ۱۳۹۸	تغییر
۱	نماگر عملکرد دولت (شامل ۳ مؤلفه: ۳ پیمایشی)	۶/۷۰	۶/۷۵	بدتر
۲	نماگر تعریف و تضمین حقوق مالکیت (شامل ۷ مؤلفه: ۳ پیمایشی و ۴ آماری)	۶/۷۴	۶/۷۳	بهتر
۳	نماگر شفافیت و سلامت اداری (شامل ۴ مؤلفه: ۴ پیمایشی)	۶/۵۰	۶/۵۷	بدتر
۴	نماگر فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی (شامل ۹ مؤلفه: ۵ پیمایشی و ۴ آماری)	۶/۴۱	۶/۴۰	بهتر
۵	نماگر ثبات اقتصاد کلان (شامل ۳ مؤلفه: ۱ پیمایشی و ۲ آماری)	۶/۱۳	۵/۸۳	بهتر
۶	نماگر ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی (شامل ۴مؤلفه: ۳پیمایشی و ۱ آماری)	۵/۷۵	۵/۶۷	بهتر
۷	نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض (شامل ۸ مؤلفه: ۲ پیمایشی و ۶ آماری)	۴/۱۳	۴/۱۲	بهتر

نمودار ۴. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به‌ترتیب ارزیابی در تابستان ۱۳۹۸

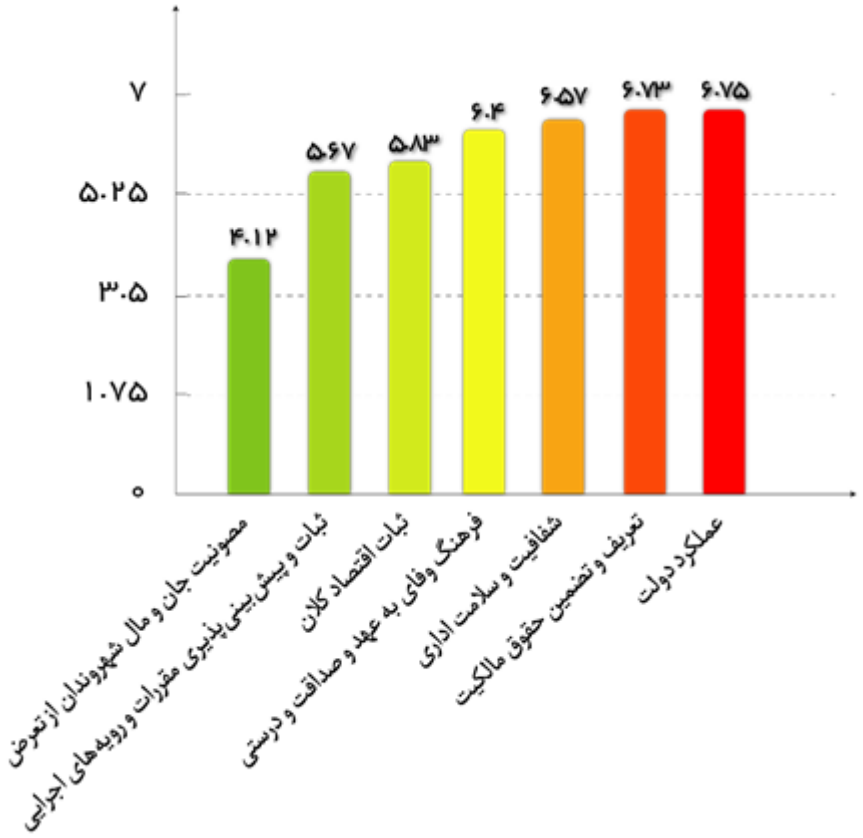

آنچه در جدول ۱۰ آمده است ترتیب نماگرهای هفت‌گانه از نامناسب‌ترین به مناسب‌ترین است. از مقایسه این جدول با مطالعه بهار و زمستان ۱۳۹۸ ـ ۱۳۹۷ درمی‌یابیم که نامناسب‌ترین نماگر در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ نماگر عملکرد دولت است درحالی‌که در بهار ۱۳۹۸ نماگر تعریف و تضمین حقوق مالکیت بوده و در مطالعه زمستان ۱۳۹۷ نماگر اقتصاد کلان نامناسب‌ترین وضعیت را داشته است. مناسب‌ترین نماگر نیز مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض است که در هر سه مطالعه تابستان ۱۳۹۸، بهار ۱۳۹۸ و زمستان ۱۳۹۷ مناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده بوده است.

رتبه‌بندی استان‌ها به‌ترتیب هریک از هفت نماگر امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مناسب‌ترین تا نامناسب‌ترین ارزیابی در استان‌ها، در ادامه ارائه شده است.

۱-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «عملکرد دولت»

در تابستان ۱۳۹۸ نماگر عملکرد دولت با ۶/۷۰ از ۱۰ به‌عنوان نامناسب‌ترین نماگر در میان ۷ نماگر دیگر ارزیابی شده است. شاید دلیل نامناسب‌تر ارزیابی شدن این نماگر در پایش تابستان ۱۳۹۸ به‌روز شدن داده‌های مؤلفه‌های آماری در این مطالعه، به‌دلیل دریافت آخرین اطلاعات از قوه قضائیه و همین طور شاید وخیم‌تر شدن وضعیت مؤلفه‌های پیمایشی این نماگر و یا دقیق‌تر ارزیابی شدن آنها توسط فعالین کسب‌وکار باشد؛ ادامه این روند و بررسی آن در پایش‌های آتی می‌تواند حائز پیام‌های قابل توجه برای نهادهای مربوطه و درگیر با مؤلفه‌های این نماگر باشد.

جدول ۱۱. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «عملکرد دولت» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	هرمزگان	۵/۷۰	۱۲	چهارمحال و بختیاری	۶/۶۴	۲۳	آذربایجان شرقی	۶/۹۶
۲	گلستان	۵/۸۷	۱۳	زنجان	۶/۶۷	۲۴	تهران	۷/۰۰
۳	قم	۶/۰۱	۱۴	خراسان رضوی	۶/۶۸	۲۵	سمنان	۷/۰۱
۴	بوشهر	۶/۰۱	۱۵	کردستان	۶/۷۷	۲۶	مرکزی	۷/۰۶
۵	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۴۲	۱۶	خراسان جنوبی	۶/۷۹	۲۷	ایلام	۷/۱۰
۶	مازندران	۶/۴۶	۱۷	اردبیل	۶/۷۹	۲۸	کرمانشاه	۷/۲۱
۷	خراسان شمالی	۶/۴۶	۱۸	فارس	۶/۸۱	۲۹	سیستان و بلوچستان	۷/۳۱
۸	یزد	۶/۵۷	۱۹	کرمان	۶/۸۷	۳۰	همدان	۷/۷۳
۹	البرز	۶/۵۸	۲۰	اصفهان	۶/۸۸	۳۱	گیلان	۷/۸۴
۱۰	خوزستان	۶/۶۰	۲۱	آذربایجان غربی	۶/۸۹		**میانگین کشوری**	**۶/۷۵**
۱۱	قزوین	۶/۶۱	۲۲	لرستان	۶/۸۹			

شکل ۳. نماگر «عملکرد دولت» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

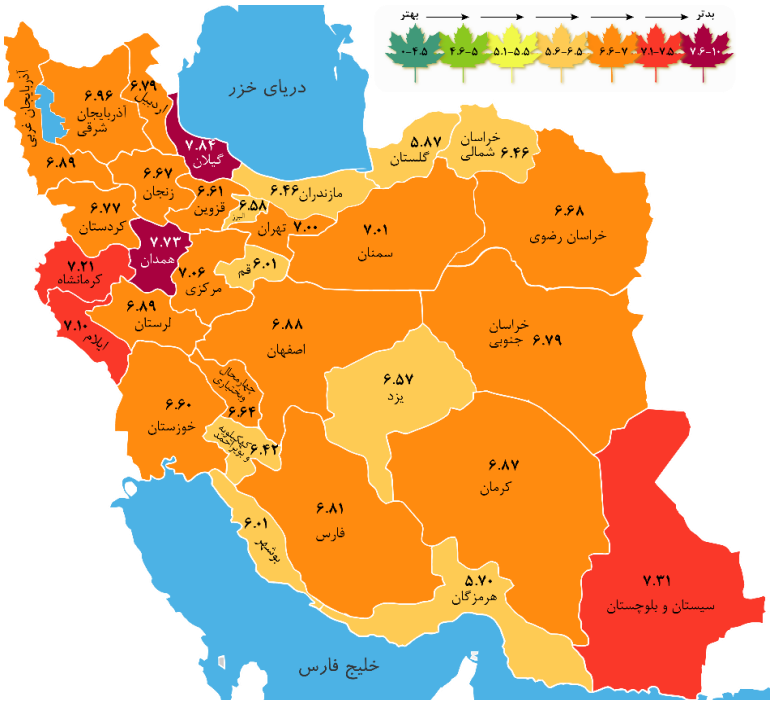

۲-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت»

در تابستان ۱۳۹۸، نماگر تعریف و تضمین حقوق مالکیت با کمیّت ۶/۷۳ از ۱۰ دومین نماگر نامناسب ارزیابی شده است. درحالی‌که در مطالعه بهار ۱۳۹۸ این نماگر نامناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده بود که نشان‌دهنده نامناسب بودن وضعیت نسبی این نماگر در نیمه اول سال ۱۳۹۸ است. جدول ۱۲ رتبه‌بندی استان‌ها براساس این نماگر در تابستان ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد. همچنین بیان می‌کند که در تابستان ۱۳۹۸ در استان‌های سیستان و بلوچستان، کرمان و البرز وضعیت این نماگر نسبت به سایر استان‌ها نامناسب‌تر است و در این میان شدت نامناسب بودن این شاخص در استان سیستان و بلوچستان قابل توجه است و می‌تواند موضوع تحقیقات بیشتر باشد.

جدول ۱۲. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت»

از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	خراسان شمالی	۵/۷۸	۱۲	مازندران	۶/۵۵	۲۳	لرستان	۶/۸۷
۲	چهارمحال و بختیاری	۶/۱۲	۱۳	همدان	۶/۵۷	۲۴	خراسان رضوی	۶/۹۳
۳	قم	۶/۳۶	۱۴	فارس	۶/۶۳	۲۵	تهران	۷/۰۶
۴	بوشهر	۶/۳۶	۱۵	قزوین	۶/۶۵	۲۶	آذربایجان غربی	۷/۱۴
۵	زنجان	۶/۳۹	۱۶	کرمانشاه	۶/۶۶	۲۷	کردستان	۷/۱۷
۶	گلستان	۶/۴۱	۱۷	آذربایجان شرقی	۶/۶۷	۲۸	گیلان	۷/۲۱
۷	خراسان جنوبی	۶/۴۲	۱۸	ایلام	۶/۶۷	۲۹	البرز	۷/۳۵
۸	هرمزگان	۶/۴۳	۱۹	اردبیل	۶/۷۲	۳۰	کرمان	۷/۵۹
۹	سمنان	۶/۴۷	۲۰	خوزستان	۶/۷۵	۳۱	سیستان و بلوچستان	۷/۹۸
۱۰	اصفهان	۶/۵۲	۲۱	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۸۰		**میانگین کشوری**	**۶/۷۳**
۱۱	یزد	۶/۵۳	۲۲	مرکزی	۶/۸۴			

شکل ۴. نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» به تفکیک استان‌ها، تابستان ۱۳۹۸

۳-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری»

نماگر شفافیت و سلامت اداری، شامل چهار مؤلفه است که همه آنها به‌صورت پیمایشی محاسبه شده‌اند. جدول ۱۳ رتبه‌بندی استان‌ها براساس این نماگر را در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که وضعیت استان‌های خراسان شمالی، زنجان و خراسان جنوبی مناسب‌ترین و استان‌های کردستان، آذربایجان غربی و گیلان نامناسب‌ترین ارزیابی را از منظر فعالان اقتصادی هر استان در این نماگر کسب کرده‌اند.

جدول ۱۳. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری» از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	خراسان شمالی	۵/۳۶	۱۲	مازندران	۶/۴۹	۲۳	هرمزگان	۶/۶۸
۲	زنجان	۵/۹۵	۱۳	سمنان	۶/۵۱	۲۴	آذربایجان شرقی	۶/۸۵
۳	خراسان جنوبی	۶/۰۳	۱۴	ایلام	۶/۵۵	۲۵	خوزستان	۶/۸۶
۴	چهارمحال و بختیاری	۶/۱۶	۱۵	البرز	۶/۵۵	۲۶	تهران	۶/۸۸
۵	اردبیل	۶/۱۹	۱۶	فارس	۶/۵۹	۲۷	همدان	۷/۰۵
۶	کرمان	۶/۲۰	۱۷	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۶۳	۲۸	قزوین	۷/۰۵
۷	گلستان	۶/۲۸	۱۸	خراسان رضوی	۶/۶۳	۲۹	گیلان	۷/۲۷
۸	مرکزی	۶/۳۲	۱۹	بوشهر	۶/۶۵	۳۰	آذربایجان غربی	۷/۳۰
۹	اصفهان	۶/۳۳	۲۰	یزد	۶/۶۷	۳۱	کردستان	۷/۳۸
۱۰	قم	۶/۳۸	۲۱	لرستان	۶/۶۷		**میانگین کشوری**	**۶/۵۷**
۱۱	سیستان و بلوچستان	۶/۴۴	۲۲	کرمانشاه	۶/۶۷			

شکل ۵. نماگر «شفافیت و سلامت اداری» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

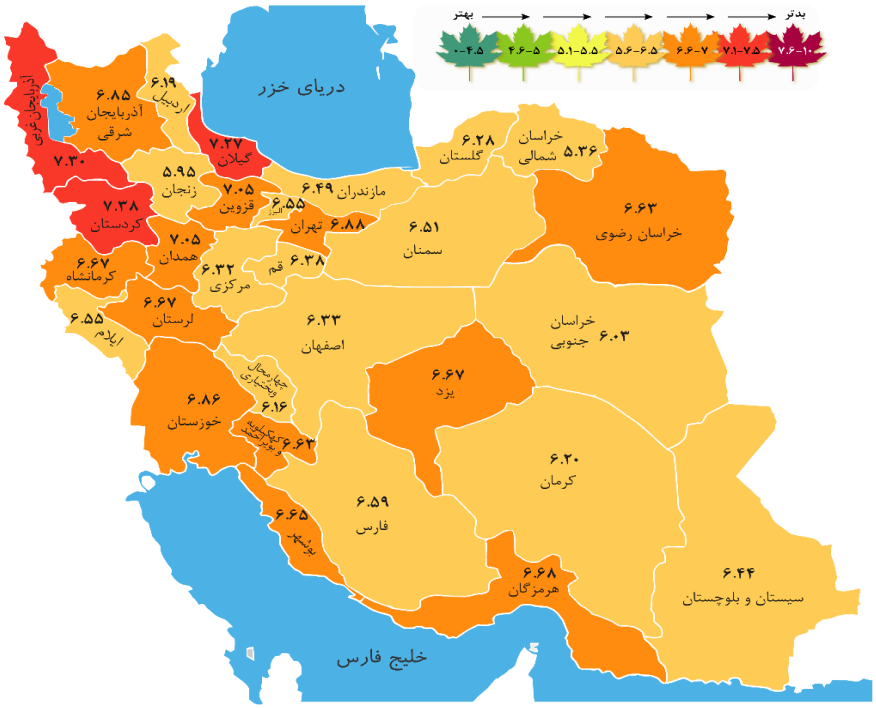

۴-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی»

نماگر فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی، دارای بیشترین مؤلفه (۹ مؤلفه) در میان ۷ نماگر دیگر است که بیش از نیمی از آنها پیمایشی هستند. این نماگر در تابستان ۱۳۹۸ همانند پایش بهار ۱۳۹۸ در رتبه چهارم نامناسب‌ترین نماگرها بوده است، وضعیت این نماگر در فصل تابستان ۱۳۹۸ در جدول ۱۴ ارائه شده است.

جدول ۱۴. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	خراسان جنوبی	۵/۵۲	۱۲	مرکزی	۶/۳۳	۲۳	گیلان	۶/۵۷
۲	خراسان شمالی	۵/۵۸	۱۳	هرمزگان	۶/۳۵	۲۴	آذربایجان غربی	۶/۵۸
۳	قم	۵/۹۹	۱۴	خراسان رضوی	۶/۳۷	۲۵	کردستان	۶/۶۹
۴	بوشهر	۶/۰۶	۱۵	کرمان	۶/۳۷	۲۶	مازندران	۶/۷۴
۵	سیستان و بلوچستان	۶/۰۹	۱۶	آذربایجان شرقی	۶/۳۹	۲۷	اصفهان	۶/۷۶
۶	خوزستان	۶/۰۹	۱۷	فارس	۶/۴۲	۲۸	قزوین	۶/۷۸
۷	زنجان	۶/۱۳	۱۸	چهارمحال و بختیاری	۶/۴۳	۲۹	ایلام	۶/۹۶
۸	سمنان	۶/۱۵	۱۹	گلستان	۶/۴۳	۳۰	یزد	۷/۰۲
۹	اردبیل	۶/۳۰	۲۰	لرستان	۶/۴۴	۳۱	تهران	۷/۲۱
۱۰	البرز	۶/۳۰	۲۱	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۴۶		**میانگین کشوری**	**۶/۴۰**
۱۱	کرمانشاه	۶/۳۱	۲۲	همدان	۶/۴۷			

شکل ۶. نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

۵-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان»

نماگر ثبات اقتصاد کلان در تابستان ۱۳۹۸ با کمیّت ۵/۸۳ از ۱۰ پنجمین نماگر در میان ۷ نماگر دیگر ارزیابی شده است و در پایش بهار ۱۳۹۸ نیز در جایگاه پنجم نماگرها قرار داشت؛ درحالی‌که در پایش زمستان ۱۳۹۷ این نماگر نامناسب‌ترین وضعیت را دارا بود. به‌عبارتی شاید بتوان گفت بر اثر عدم وجود نوسانات دائمی نرخ ارز و تورم در دوره دو پایش بهار و تابستان ۱۳۹۸ وضعیت ثبات اقتصاد کلان نسبت به سایر نماگرها از ارزیابی مناسب‌تری برخوردار بوده و لذا در رتبه مناسب‌تری نسبت به سایر نماگرها جای گرفته است. البته این نتیجه‌گیری این مطلب را نمی‌رساند که وضعیت اقتصاد کلان در اقتصاد ایران به تنهایی از ارزیابی مناسب و قابل قبولی برخوردار است. وضعیت این نماگر در پایش تابستان ۱۳۹۸ در استان‌های ایلام ، قم و البرز نسبت به سایر استان‌ها بهتر و مناسب‌تر ارزیابی شده و در استان‌های لرستان، سیستان و بلوچستان و گلستان نامناسب‌تر از بقیه بوده است. جدول ۱۵ رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر ثبات اقتصاد کلان را نشان می‌دهد.

جدول ۱۵. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان» از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

(نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	ایلام	۴/۰۶	۱۲	آذربایجان شرقی	۵/۵۰	۲۳	مرکزی	۶/۵۲
۲	قم	۴/۲۳	۱۳	یزد	۵/۵۱	۲۴	خراسان شمالی	۶/۵۲
۳	البرز	۴/۷۹	۱۴	بوشهر	۵/۵۶	۲۵	چهارمحال و بختیاری	۶/۵۹
۴	فارس	۴/۸۷	۱۵	زنجان	۵/۶۹	۲۶	خراسان جنوبی	۶/۶۸
۵	اصفهان	۵/۰۵	۱۶	خوزستان	۵/۷۰	۲۷	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۷۰
۶	خراسان رضوی	۵/۱۵	۱۷	همدان	۵/۸۱	۲۸	کردستان	۶/۷۵
۷	آذربایجان غربی	۵/۲۵	۱۸	کرمانشاه	۶/۰۱	۲۹	گلستان	۶/۷۷
۸	تهران	۵/۳۰	۱۹	هرمزگان	۶/۰۸	۳۰	سیستان و بلوچستان	۶/۹۹
۹	مازندران	۵/۳۷	۲۰	گیلان	۶/۲۱	۳۱	لرستان	۷/۶۱
۱۰	کرمان	۵/۳۹	۲۱	قزوین	۶/۳۴		**میانگین کشوری**	**۵/۸۳**
۱۱	سمنان	۵/۴۶	۲۲	اردبیل	۶/۳۴			

شکل ۷. نماگر «ثبات اقتصاد کلان» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

۶-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»

جدول ۱۶ نشان می‌دهد در تابستان ۱۳۹۸ فعالان اقتصادی از استان‌های ایلام، خراسان شمالی و قم مناسب‌ترین ارزیابی و از استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و گیلان نامناسب‌ترین ارزیابی در نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» را ارائه داده‌اند. این نماگر در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ همانند مطالعه بهار ۱۳۹۸ در رتبه ششم نماگرها قرار گرفته است.

جدول ۱۶. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»
از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	ایلام	۴/۶۸	۱۲	چهارمحال و بختیاری	۵/۵۵	۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۵/۹۷
۲	خراسان شمالی	۴/۸۱	۱۳	مازندران	۵/۵۶	۲۴	البرز	۵/۹۷
۳	قم	۴/۹۵	۱۴	خوزستان	۵/۵۹	۲۵	قزوین	۶/۰۴
۴	سمنان	۵/۰۵	۱۵	کردستان	۵/۶۶	۲۶	همدان	۶/۰۸
۵	بوشهر	۵/۱۵	۱۶	زنجان	۵/۶۶	۲۷	لرستان	۶/۲۱
۶	گلستان	۵/۳۲	۱۷	مرکزی	۵/۷۴	۲۸	سیستان و بلوچستان	۶/۲۷
۷	یزد	۵/۳۵	۱۸	اردبیل	۵/۷۹	۲۹	گیلان	۶/۲۹
۸	فارس	۵/۴۰	۱۹	تهران	۵/۸۱	۳۰	آذربایجان غربی	۶/۳۴
۹	کرمان	۵/۴۶	۲۰	خراسان جنوبی	۵/۸۶	۳۱	آذربایجان شرقی	۶/۳۵
۱۰	هرمزگان	۵/۴۶	۲۱	کرمانشاه	۵/۹۲		**میانگین کشوری**	**۵/۶۷**
۱۱	اصفهان	۵/۵۵	۲۲	خراسان رضوی	۵/۹۵			

شکل ۸. نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»
از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

۷-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض»

نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض شامل ۸ مؤلفه است که اکثر آنها آماری هستند. جدول ۱۷ رتبه‌بندی استان‌ها را براساس این نماگر نشان می‌دهد.

در تابستان ۱۳۹۸ فعالان اقتصادی استان‌های هرمزگان، خراسان جنوبی و کهگیلویه و بویراحمد مناسب‌ترین ارزیابی و فعالان اقتصادی استان‌های گیلان، چهارمحال و بختیاری و همدان نامناسب‌ترین ارزیابی را از نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» داشته‌اند. این نماگر در تابستان ۱۳۹۸ همانند دو پایش زمستان ۱۳۹۷ و بهار ۱۳۹۸ در میان ۷ نماگر، مناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده است.

جدول ۱۷. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض»
از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	هرمزگان	۲/۶۹	۱۲	لرستان	۴/۰۵	۲۳	زنجان	۴/۵۲
۲	خراسان جنوبی	۲/۷۸	۱۳	اصفهان	۴/۰۶	۲۴	بوشهر	۴/۵۵
۳	کهگیلویه و بویراحمد	۳/۵۰	۱۴	آذربایجان غربی	۴/۰۶	۲۵	کرمانشاه	۴/۵۶
۴	گلستان	۳/۶۴	۱۵	مرکزی	۴/۰۷	۲۶	مازندران	۴/۵۷
۵	سیستان و بلوچستان	۳/۶۵	۱۶	خراسان شمالی	۴/۱۲	۲۷	اردبیل	۴/۵۸
۶	البرز	۳/۶۷	۱۷	فارس	۴/۱۴	۲۸	تهران	۴/۶۷
۷	قم	۳/۷۴	۱۸	آذربایجان شرقی	۴/۱۶	۲۹	همدان	۴/۸۲
۸	ایلام	۳/۸۱	۱۹	یزد	۴/۲۰	۳۰	چهارمحال و بختیاری	۵/۰۹
۹	کردستان	۳/۸۲	۲۰	خراسان رضوی	۴/۲۲	۳۱	گیلان	۵/۳۶
۱۰	سمنان	۳/۸۴	۲۱	کرمان	۴/۳۲		**میانگین کشوری**	**۴/۱۲**
۱۱	قزوین	۳/۸۷	۲۲	خوزستان	۴/۵۰			

شکل ۹. نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض»
از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

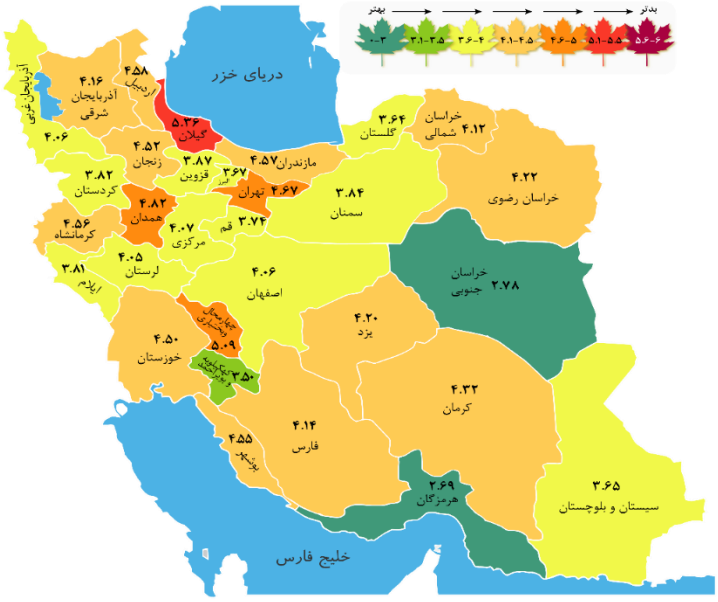

۴. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها

پس از استخراج مؤلفه‌های پیمایشی و آماری، اکنون با تلفیق این مؤلفه‌ها، شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ را ارائه می‌کنیم. براساس پژوهش پشتیبان گزارش حاضر، شاخص امنیت سرمایه‌گذاری، با محاسبه میانگین وزنی مؤلفه‌های پیمایشی و آماری با نسبت ۸۰ به ۲۰ استخراج می‌شود که بر این اساس، شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در فصل تابستان ۱۳۹۸ همانند فصل بهار ۱۳۹۸ کمیّت ۶/۰۷ از ۱۰ (شاخص ۱۰ به‌معنای ناامنی مطلق سرمایه‌گذاری) به‌دست آمده است. درحالی‌که در زمستان ۱۳۹۶ شاخص امنیت سرمایه‌گذاری عدد ۵/۹۸ و در بهار سال ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۱۵ و در فصل تابستان ۱۳۹۷ کمیّت ۶/۳۲ و در پاییز ۱۳۹۷، ۶/۴۳ ارزیابی و برای زمستان ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۱۸ ارزیابی شده بود. نمودارهای ۵ و ۶ و ۷، روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری را به‌طور کلی و نیز در مقایسه با روند تغییرات همین شاخص از نظر مؤلفه‌های آماری و پیمایشی نشان می‌دهند.

جدول ۱۸ نیز شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.

نمودار ۵. روند تغییرات مؤلفه‌های آماری (HD) شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی ۷ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۸

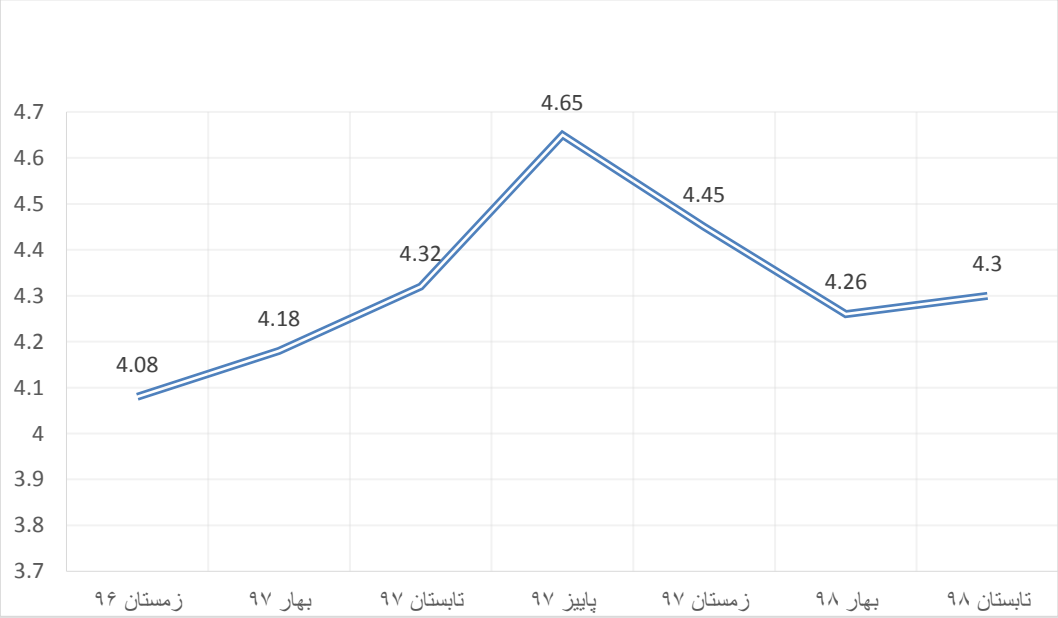

نمودار۶. روند تغییرات مؤلفه‌های پیمایشی (SD) شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی ۷ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۸

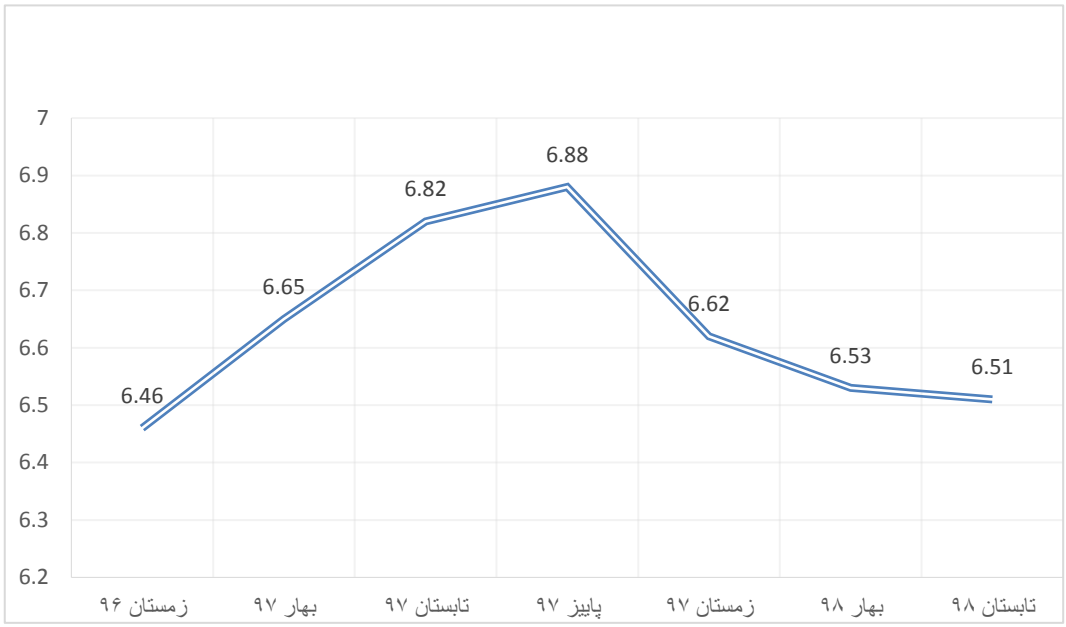

نمودار ۷. روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی ۷ فصل منتهی به تابستان ۱۳۹۸

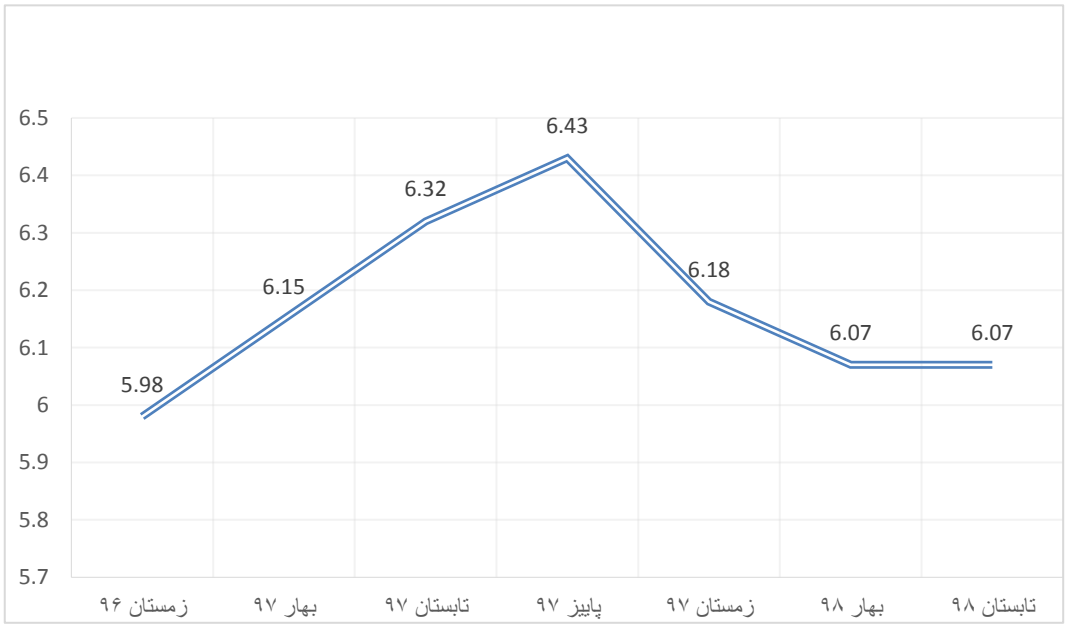

جدول ۱۸. رتبه‌بندی استان‌ها از نظر شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸

(نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	استان/ شاخص	شاخص امنیت سرمایه‌گذاری		
		مؤلفه‌های پیمایشی	مؤلفه‌های آماری	شاخص ملی*
۱	قم	۵/۹۷	۳/۵۸	۵/۴۹
۲	خراسان شمالی	۵/۷۵	۴/۶۲	۵/۵۳
۳	خراسان جنوبی	۶/۱۴	۳/۴۳	۵/۶۰
۴	هرمزگان	۶/۱۷	۳/۷۵	۵/۶۸
۵	سمنان	۶/۳۷	۳/۴۳	۵/۷۸
۶	گلستان	۶/۳۰	۳/۸۶	۵/۸۱
۷	بوشهر	۶/۰۸	۵/۰۵	۵/۸۷
۸	زنجان	۶/۳۴	۴/۰۶	۵/۸۹
۹	فارس	۶/۴۶	۳/۸۰	۵/۹۳
۱۰	اصفهان	۶/۳۸	۴/۴۳	۵/۹۹
۱۱	البرز	۶/۴۱	۴/۴۴	۶/۰۲
۱۲	ایلام	۶/۴۲	۴/۴۹	۶/۰۴
۱۳	خراسان رضوی	۶/۶۰	۳/۸۹	۶/۰۶
۱۴	کرمان	۶/۶۵	۳/۷۳	۶/۰۷
۱۵	یزد	۶/۵۵	۴/۱۴	۶/۰۷
۱۶	چهارمحال و بختیاری	۶/۳۸	۴/۹۱	۶/۰۹
۱۷	مرکزی	۶/۵۶	۴/۳۵	۶/۱۲
۱۸	کرمانشاه	۶/۷۵	۳/۷۳	۶/۱۵
۱۹	خوزستان	۶/۴۶	۴/۹۴	۶/۱۵
۲۰	آذربایجان شرقی	۶/۶۴	۴/۲۹	۶/۱۷
۲۱	مازندران	۶/۴۱	۵/۲۷	۶/۱۸
۲۲	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۳۸	۵/۵۲	۶/۲۱
۲۳	اردبیل	۶/۴۹	۵/۱۸	۶/۲۳
۲۴	آذربایجان غربی	۶/۹۵	۳/۳۹	۶/۲۴
۲۵	قزوین	۶/۶۲	۴/۷۲	۶/۲۴
۲۶	سیستان و بلوچستان	۶/۹۹	۳/۵۲	۶/۳۰
۲۷	همدان	۷/۱۱	۳/۰۵	۶/۳۰
۲۸	لرستان	۶/۸۳	۴/۲۲	۶/۳۱
۲۹	کردستان	۶/۷۷	۵/۱۵	۶/۴۵
۳۰	تهران	۶/۷۰	۵/۷۲	۶/۵۰
۳۱	گیلان	۷/۱۶	۴/۵۷	۶/۶۵
	میانگین	**۶/۵۱**	**۴/۳۰**	**۶/۰۷**

* شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری میانگین وزنی دو بخش پیمایشی با وزن ۰/۸ و آماری با وزن ۰/۲ است.

جدول ۱۸ نشان می‌دهد براساس فروض و تعاریف این پژوهش، مناسب‌ترین استان‌ها از نظر امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ به‌ترتیب استان‌های قم، خراسان شمالی و خراسان جنوبی بوده‌اند، درحالی‌که در پایش بهار ۱۳۹۸ به‌ترتیب استان‌های ایلام، خراسان جنوبی و قم بوده‌اند و نامناسب‌ترین

استان‌ها از نظر امنیت سرمایه‌گذاری در پایش تابستان ۱۳۹۸ به‌ترتیب استان‌های گیلان، تهران و کردستان بوده‌اند، درحالی‌که در پایش بهار ۱۳۹۸ به‌ترتیب استان‌های تهران، گیلان و کهگیلویه و بویراحمد بوده‌اند.

شایان ذکر است قابلیت مقایسه استان‌ها و روند تغییرات رتبه آنها در مطالعه‌های مختلف می‌تواند پیام‌های مختلفی برای نهادها و مقامات مسئول در هر استان داشته باشد.

شکل ۱۰. شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۳۹۸

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۱. اطلاعات استخراج شده از جدول ۱۸ (شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری و رتبه‌بندی استان‌ها براساس آن) و مقایسه دو شاخص پیمایشی (۶/۵۱) و آماری (۴/۳۰)، شکافی قابل توجه میان آمارهای رسمی (HD) و ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده این مطالعه (SD) را نشان می‌دهد.[۱] از این اختلاف می‌توان نتیجه گرفت که اتکای صرف به آمارهای رسمی ممکن است تحلیل‌ها و تفسیرهای امنیت

۱. گفتني است از آنجا که تعداد فعالان اقتصادي مشارکت‌کننده در اين پيمايش به حدنصاب علمي تعيين شده (۱۱۳۰۰) نرسيده است، نتايج اين تحقيق به همه فعالان اقتصادي سراسر کشور تعميم داده نشده است و در تفسير نتايج آن عبارت «از نظر مشارکت‌کنندگان در اين تحقيق» به‌کار رفته است.

سرمایه‌گذاری را دچار خطا کند. درواقع آنچه برای سرمایه‌گذار ملاک تصمیم‌گیری قرار می‌گیرد احساس و ادراک او است و نه آمارهای رسمی. در شاخص پیمایشی، تجربه، ادراک و احساسات افراد درباره مؤلفه‌ها ارائه می‌شود که امکان دارد با واقعیت، تفاوت فاحش داشته باشد؛ همان‌طور که داده‌های آماری نیز به‌دلیل تورش‌های آماری می‌توانند با واقعیت فاصله داشته باشند. برای مثال شاخص‌هایی که امنیت و تورم و رشد اقتصادی و اشتغال و کارایی را محاسبه می‌کنند می‌توانند با احساس امنیت، احساس تورم، احساس رشد و اشتغال و احساس کارایی، متفاوت باشند. شاید بتوان گفت این تفاوت‌ها، گویای شکاف میان نتایج واقعی عملکرد دولت از یکسو و احساس و ادراک و انتظارات مردم ازسوی دیگر است.

۲. بررسی همبستگی بین شاخص‌های پیمایشی و آماری در این مطالعه نشان می‌دهد در استان‌ها بین این دو شاخص ارتباط چندانی وجود ندارد که ممکن است ناشی از تعداد کمتر نمونه‌های مورد قبول نسبت به نمونه‌های استاندارد مورد نیاز در این مطالعه باشد. لازم است این ارتباط در گزارش فصل‌های آینده مورد سنجش و ارزیابی قرار گیرد.

۳. در میان نماگرهای هفت‌گانه شاخص امنیت اقتصادی در تابستان ۱۳۹۸، نامناسب‌ترین نماگر «عملکرد دولت» است درحالی‌که در مطالعه بهار ۱۳۹۸ نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» نامناسب‌ترین وضعیت را داشته است. درواقع بهبود وضعیت نماگر اقتصاد کلان، سبب شده تا نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» در مقایسه با آن در وضعیت نامناسب‌تری قرار گیرد. البته مناسب‌ترین نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» است که در هر دو مطالعه تابستان ۱۳۹۸ و بهار ۱۳۹۸ مناسب‌ترین نماگر بوده است. گفتنی است که نماگر ثبات اقتصاد کلان دربرگیرنده دو مؤلفه آماری «ثبات نرخ ارز» و «ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده» و مؤلفه پیمایشی «ثبات قیمت مواد اولیه» است که در تابستان ۱۳۹۸ نسبت به بهار ۱۳۹۸ از منظر فعالان کسب‌وکار و شاخص‌های آماری با نمره مناسب‌تری ارزیابی شده است. شاید بتوان گفت بر اثر کاهش محسوس نوسانات ارزی در دوره بهار و تابستان ۱۳۹۸ و تثبیت نسبی نرخ تورم و تاحدودی تثبیت قیمت مواد اولیه، از منظر فعالان مشارکت‌کننده در پایش تابستان نیز، وضعیت کلی نماگر اقتصاد کلان مناسب‌تر از فصل گذشته ارزیابی شده است. (در تابستان ۱۳۹۸ با نمره ۶/۱۳ در مقایسه با بهار ۱۳۹۸ با نمره ۶/۸۳ بهبود یافته است).

۴. یک اتفاق یا رخداد در هر استان می‌تواند رتبه آن استان را در شاخص امنیت سرمایه‌گذاری تغییر دهد. به‌عنوان مثال، لازم است برای همه ساکنان هر استان روشن شود بی‌احتیاطی در رانندگی منجر به تصادف با تلفات یا نزاع منجر به ضرب‌وجرح یا حتی تغییر مسئولان استانی، باعث کاهش رتبه استان می‌شود؛ اعلام و جلب توجه عمومی به این شاخص می‌تواند به رقابت‌های مثبت و سازنده میان استان‌ها منجر شود و به همکاری مردم و فعالان اقتصادی و مسئولان استانی برای بهتر شدن رتبه و پیشی گرفتن از استان‌های رقیب بینجامد. برای نزدیک شدن به وضعیت مطلوب، پیشنهاد می‌شود مسئولان و رسانه‌های ملی و استانی رتبه‌بندی استان‌ها در این گزارش را برای مردم تشریح کرده و اهتمام عمومی

را برای بهتر شدن وضعیت استان خود در فصل آینده، برانگیزند و نشان دهند مسئولیت اجتماعی در بهبود امنیت سرمایه‌گذاری در هر استان مؤثر است. نیل به این هدف، مستلزم فرهنگ‌سازی است.

۵. با بررسی چند پایش اخیر درمی‌یابیم که در رتبه‌بندی استان‌ها براساس داده‌های آماری، شاهد نوعی پراکندگی استان‌های برخوردار و کمتر برخوردار در پایین و بالای فهرست هستیم. برای مثال، تهران در کنار چند استان کمتر برخوردار (همانند چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان و کردستان) در پایین فهرست قرار گرفته که این امر می‌تواند به‌دلیل پراکندگی و تنوع مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری باشد. از طرف دیگر توجه به این نکته لازم است که هرچند یک بنگاه اقتصادی که در یک استان خاص فعالیت می‌کند، اما از مؤلفه‌های شکل‌دهنده امنیت سرمایه‌گذاری در دیگر استان‌ها می‌تواند متأثر باشد. برای مثال، مواد اولیه را از استانی دیگر خریده و چک برگشتی دارد یا برای انعقاد قراردادی به استان دیگر رفته و منجر به تصادف شده و یا محصولش را در جای دیگری فروخته و خلف وعده صورت گرفته و مواردی نظیر اینها. به‌عبارت دیگر نوعی درهم‌تنیدگی بین استانی وجود دارد که ایفای مسئولیت اجتماعی آحاد افراد در یک استان فقط شاخص آن استان را بهبود نمی‌بخشد، بلکه آثار جانبی مثبتی برای سایرین به‌طور مستقیم و غیرمستقیم دارد.

۶. نتایج جداول ۱۱ تا ۱۷ که رتبه‌بندی استان‌ها از نظر نماگرهای هفت‌گانه امنیت سرمایه‌گذاری را نشان می‌دهند، قابل توجه بوده و واجد آموزه‌هایی برای سیاستگذاری است.

۷. در نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض، استان‌های گیلان، چهارمحال و بختیاری، همدان و تهران نامناسب‌ترین و استان‌های هرمزگان، خراسان جنوبی، البرز و کهگیلویه و بویراحمد در جایگاه مناسب‌ترین قرار گرفته‌اند که با توجه به اینکه مؤلفه‌های این نماگر بیشتر آماری هستند، این پراکندگی می‌تواند معنادار باشد. به‌عبارتی از آن جهت که منابع آماری براساس رخدادهای واقعی اطلاعات فوق را بیان کرده‌اند در پایش این نماگر اعداد و رتبه‌بندی حاصله دقیقاً آن چیزی است که اتفاق افتاده و می‌توان براساس آن نتیجه تفاوت‌ها را مورد بررسی بیشتر و علت‌یابی قرار داد.

۸. مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» همانند دو فصل قبل جزء نامناسب‌ترین و بدترین ارزیابی در میان همه مؤلفه‌ها بوده است. لذا ضروری است مسئولان کشوری، لشکری و استانی برای جلب بیشتر اعتماد مردم و ارتقای امنیت سرمایه‌گذاری در کشور و نیز استان خود، در عمل به وعده‌ها بیشتر همت کنند و در صورتی که احتمال تحقق وعده‌ای را اندک می‌دانند، از اعلام آن اجتناب ورزند. **تکرار تعداد دفعات نامناسب ارزیابی شدن مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» نشان‌دهنده حساسیت و توجه بسیار بالای فعالان کسب‌وکار مشارکت‌کننده در این پایش امنیت سرمایه‌گذاری نسبت به صحبت‌ها و قول و وعده‌های داده شده مسئولان کشور و اثرگذاری بسیار بالای صحبت‌های آنها در فضای کلی امنیت سرمایه‌گذاری است.**

۹. در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ همانند مطالعه بهار ۱۳۹۸، کاهش تغییرات و نوسانات نرخ ارز و شاخص تورم مصرف‌کننده (و اعمال آنها در جدول نرمال شده مطالعه) نسبت به مطالعه قبلی و تاحدودی ثبات نسبی مسئولان استانی، عامل مهمی جهت بهبود وضعیت عدد کل شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸، نسبت به فصول گذشته است. به‌عبارتی کنترل و محافظت اقتصاد در برابر نوسانات و ناملایمات شاخص‌های عمده اقتصادی می‌تواند آثار بسزایی در بهبود وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری داشته باشد.

۱۰. نکته قابل توجه اینکه نماگرهای تشکیل‌دهنده امنیت سرمایه‌گذاری هرکدام یک متغیر و هدف باارزش هستند که باید برنامه‌ریزان کشوری و نیز استانی به آنها توجه لازم را داشته باشند، درنتیجه در استراتژی‌ها و برنامه‌های آتی برای توسعه ملی و استانی بهتر است به‌جای توجه صرف به شاخص‌های سخت‌افزاری و توسعه زیرساخت‌های فیزیکی، به بهبود سایر مؤلفه‌های نرم‌افزاری نیز به‌صورت متناسب توجه کنند.

۱۱. با توجه به رویکرد جدید قوه قضائیه در دوره مدیریت فعلی و دریافت اطلاعات به‌روزرسانی شده از آن قوه و نظر به ارزیابی‌های نامناسب فعالان کسب‌وکار از برخی مؤلفه‌های مرتبط به‌خصوص مؤلفه «میزان تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی» و نامناسب بودن وضعیت مؤلفه آماری «اجرای کامل و به‌موقع احکام قضایی» نسبت به سایر مؤلفه‌های مرتبط با قوه قضائیه، لذا پیشنهاد می‌شود جهت استفاده بهتر از نتایج این گونه پایش‌ها، قوه قضائیه و نهادهای مرتبط بررسی دقیق‌تر موضوعات مذکور و مؤثر در امنیت سرمایه‌گذاری را به‌صورت جدی‌تری در دستور کار خود قرار دهند.

۱۲. بررسی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از فصل پاییز ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۴۳ و فصل زمستان ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۱۸ و فصل بهار ۱۳۹۸ با کمیّت ۶/۰۷ و فصل تابستان با کمیّت ۶/۰۷ نشان‌دهنده بهبود وضعیت نسبی این شاخص طی ۹ ماه گذشته است؛ مطالعه بر روی برخی عوامل می‌تواند این نتیجه را متقن‌تر نماید. به‌عبارتی ثبات در بازار ارز، روند کاهشی نرخ تورم، ثبات نسبی قیمت مواد اولیه، تخلیه بار روانی و تاحدودی اقتصادی تحریم‌های خارجی، انجام برخی اقدامات مؤثر در قوه قضائیه، به‌روزرسانی شدن اطلاعات آماری دریافت شده از نهادهای مرتبط در پایش تابستان ۱۳۹۸ همانند بهار ۱۳۹۸ و افزایش دامنه مشارکت‌کنندگان در ارزیابی تابستان ۱۳۹۸ و سایر عوامل قابل تحلیل مجموعاً نشان داده است که جهت بهبود کلی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری با انجام دادن چه اقداماتی و انجام ندادن چه فرایندهایی می‌توان سریع‌تر در مسیر درست حرکت کرد.

۱۳. برای اینکه موتورهای تحرک‌بخشی اقتصاد کشور قدرت و سرعت کافی پیدا کنند، نیازمند شکل‌گیری و تقویت بخش خصوصی مستقل، پویا و سرزنده هستیم. فراهم شدن فضای مساعد و مناسب برای توسعه بخش خصوصی، مستلزم شناسایی عوامل اصلی تعیین‌کننده عملکرد بنگاه‌ها و چالش‌هایی است که مواجه هستند. افزون بر این نباید از نقش حیاتی دولت و سایر قوای حکومتی در فراهم کردن بسترها و زمینه‌های مساعد برای پرورش و تغذیه مناسب بخش خصوصی غافل شد.

منابع و مآخذ

الف) پرسشنامه‌ها

۶۷۳۷ پرسشنامه معتبر و احراز شده و تکمیل شده توسط فعالان اقتصادی از سراسر کشور مربوط به تابستان ۱۳۹۸ (فایل‌های پرسشنامه‌ها در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی ـ گروه مطالعات محیط کسب‌وکار)، محفوظ است.

ب) کتب، مقالات و گزارش‌ها

۱. بیمه مرکزی ایران، سالنامه آماری صنعت بیمه، ۱۳۹۶.

۲. حسین‌زاده بحرینی، محمدحسین و سیدسعید ملک‌الساداتی. «موانع نهادی سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار در ایران»، پژوهشنامه بازرگانی، تابستان ۱۳۹۰، دوره ۱۵، ش ۵۹.

۳. دسوتو، هرناندو. راز سرمایه: چرا سرمایه‌داری در غرب موفق می‌شود و در جاهای دیگر شکست می‌خورد؟، ترجمه فریدون تفضلی، تهران، نشر نی، ۱۳۸۶.

۴. سیاح، سیدامیر. «آموزه‌های ۱۶ دوره ارزیابی فصلی محیط کسب‌وکار در ایران طی پاییز ۱۳۸۹ تا تابستان ۱۳۹۳»، مجلس و راهبرد، سال بیست‌وسوم، ش ۸۵، بهار ۱۳۹۵.

۵. سیاح، سیدامیر و دیگران. «سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران: چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها (ویرایش اول)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۵۸۵۲، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷.

۶. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «پایش امنیت سرمایه‌گذاری در زمستان ۱۳۹۶ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری»، (ویرایش اول)، شماره مسلسل ۱۶۰۶۱، شهریورماه ۱۳۹۷.

۷. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۳۹۷ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۱۸۷، آذرماه ۱۳۹۷.

۸. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۳. تابستان ۱۳۹۷»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۴۰۰، فروردین‌ماه ۱۳۹۸.

۹. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۴. پاییز ۱۳۹۷»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۵۲۶، تیرماه ۱۳۹۸.

۱۰. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۵. زمستان ۱۳۹۷»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۶۱۹، مهرماه ۱۳۹۸.

۱۱. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۶. بهار ۱۳۹۸»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۸۲۰، دی‌ماه ۱۳۹۸.

۱۲. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، سالنامه عمومی قوه قضائیه، ۱۳۹۷.

۱۳. مرکز آمار ایران، سالنامه آماری، ۱۳۹۶.

۱۴. مرکز آمار ایران، سالنامه سال ۱۳۹۵، تهران، مرکز آمار ایران، دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های بین‌المللی، ۱۳۹۷.

۱۵. مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه (معاونت آمار و اطلاعات)، سالنامه آماری قوه قضائیه، سال ۱۳۹۵ و سال ۱۳۹۶ (جلد ۱).

۱۶. گزارش عملکرد واحدهای قضایی، مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه، معاونت آمار و اطلاعات، کد ۹۷RS۰۱۲۳، اسفندماه ۱۳۹۷.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش | **شماره مسلسل: ۱۶۹۲۶**

عنوان گزارش: پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۷. تابستان ۱۳۹۸

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه مطالعات محیط کسب‌وکار)

تهیه و تدوین: ایمان تهرانی

همکار: امین قنبری

ناظران علمی: سیدامیر سیاح، موسی شهبازی‌غیاثی، سید محمدهادی سبحانیان

اظهارنظرکنندگان خارج از مرکز: جعفر خیرخواهان، ابوالفضل پاسبانی

واژه‌های کلیدی:

۱. امنیت سرمایه‌گذاری

۲. محیط کسب‌وکار

۳. حقوق مالکیت

۴. شفافیت

۵. فعالان اقتصادی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱۲/۱۴